

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Наукова бібліотека МДУ

Історія української культури

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ
ВСІХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЮ БАКАЛАВР**

2016
Мукачево

Мукачівський державний університет
Факультет туризму та готельно – ресторанного бізнесу
Кафедра суспільних дисциплін

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ
ДЛЯ ВСІХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЮ БАКАЛАВР

2016
Мукачево

УДК 94:008(477)(07)

ББК 63.3(4Укр)-7я73

Розглянуто та рекомендовано до друку Науково – методичною радою
Мукачівського державного університету,
протокол № 2 від « 13 »жовтня 2016 р.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри суспільних дисциплін,
протокол №2 від 23. 09. 2016 р.

Укладачі:

Т.Л. Міщур, кандидат філологічних наук, доцент,
В.В. Олійник, кандидат культурології, доцент

Рецензент:

Н. О. Герцовська, кандидат філологічних наук, доцент

I-90

Історія української культури: Методичні вказівки для організації
семінарських занять / укладачі: Т. Л. Міщур, В. В. Олійник –
Мукачево: МДУ, 2016, 61 с. (2,3 авт.арк.)

Семінарські заняття з курсу «Історія української культури» є важливою складовою аудиторної, самостійної та індивідуальної роботи. Метою даних методичних вказівок є забезпечення студентів описом дисципліни: програмою навчальної дисципліни, планами семінарських занять, рекомендаціями для написання творчих завдань та рефератних робіт, питаннями для поточного та підсумкового контролю, критеріями оцінювання, інформаційними ресурсами.

©Міщур Т.Л.
©Олійник В.В.
©МДУ

ЗМІСТ

1. ПЕРЕДМОВА.....	6
2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
3. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИ ЗАНЯТЬ.....	8
4. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	9
4.1. Тема 1.....	9
4.2. Тема 2.....	13
4.3. Тема 3.....	17
4.4. Тема 4.....	20
4.5. Тема 5.....	25
4.6. Тема 6.....	31
4.7. Тема 7.....	39
4.8. Тема 8.....	48
5. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ	53
6. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ.....	54
7. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ	55
8. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ СТУДЕНТІВ	56
9. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS	57
10. ІНФОРМАЦІЙНО – МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	58

ПЕРЕДМОВА

Метою курсу «Історія української культури» є визначення передумов та засад культури, її виникнення, тенденції розвитку та основні закономірності функціонування; розгляд багатомірової історії вітчизняної культури, розкриття основних етапів її розвитку; розкриття специфіки української культури, визначення її місця і ролі у сучасному світовому культурному просторі; сприяння збагаченню духовного світу студентів, зростанню інтересу до самостійного творчого осмислення культурної спадщини, власній участі в культурному будівництві в Україні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- основні підходи до розуміння культури;
- історичні етапи становлення та розвитку української культури;
- особливості культурних епох, їх духовні цінності та пріоритети;
- характерні риси сучасної української культури;
- досягнення в різних галузях духовної культури;
- художні стилі та шедеври культури;
- провідних діячів науки та культури, які визначають характер та особливості української культури тієї чи іншої епохи;
- специфіку української культури як складової частини світового культурного процесу.

Вміти:

- відрізнити основні методологічні підходи до визначення суті, змісту та характеру цінностей культури;
- користуватися категоріально-понятійним апаратом теорії культури;
- розрізнити світобачення й світорозуміння кожної культурно-історичної епохи;
- вільно орієнтуватися в процесах розвитку української культури як оригінальної гілки світової культури;
- усвідомлювати природу різних жанрів художньої творчості й видів мистецтв;
- володіти творчим підходом до аналізу творів мистецтва у контексті певної епохи;
- творчо працювати над прирощенням і вдосконаленням культурно-освітніх знань.

Прослуховування курсу «Історія української культури» забезпечить формуванню у студентів системи компетентностей, які є критеріями оцінки якостей знань з курсу:

- знання особливостей національної та загальнолюдської культури;

- духовно – моральні основи життя українців;
- знання про історичне минуле українського народу;
- розуміння сутності історико-культурних процесів, що відбувалися на території сучасної України від доби первісного суспільства до сьогодення;
- розуміння сутності історичних перетворень, що відбуваються в сучасній Україні;
- знання й уміння організації планування, генерації ідей, аналізу, рефлексії, самооцінки навчально-пізнавальної діяльності, зокрема уміння відрізнити факти від домислів;
- вміння самостійно шукати, аналізувати та відбирати необхідну інформацію, перетворювати, зберігати та передавати її;
- знання способів взаємодії з оточуючими й окремими людьми та подіями, навички роботи у групі, вміння презентувати себе, свою письмову роботу, ставити запитання, вести дискусію;
- навички соціальної активності та функціональної грамотності;
- способи духовного й інтелектуального саморозвитку, емоційної саморегуляції та самопідтримки, почуття патріотизму.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Історія української культури як навчальна дисципліна.

Предмет і завдання «Історії української культури». Поняття культури. Історія терміна «культура». Визначення культури. Сутність культури. Структура культури. Види матеріальної культури. Види духовної культури. Класифікація культури за історичною ознакою. Функції культури. Співвідношення культури і цивілізації. Українська культура в контексті світової культури.

Тема 2. Історичні умови виникнення та джерела формування української культури.

Перші людські поселення на території сучасної України. Трипільська культура. Скіфський період. Сармати. Грецькі поселення. Зарубинецька культура. Черняхівська культура. Східнослов'янські союзи племен. Язичницька релігія східних слов'ян.

Тема 3. Культура Київської Русі та Галицько – Волинського князівства.

Культура Київської Русі видатне явище середньовічної європейської культури. Прийняття християнства – рушій нового культурного процесу. Християнство і освоєння слов'янами духовної культури людства. Розвиток писемності та освіти в Київській Русі. Давньоруська література та літописання. Розвиток архітектури, скульптури, музики. Соціокультурні процеси та мистецькі здобутки Галицько – Волинського князівства.

Тема 4. Ренесанс як явище в українській культурі (XIV – XVIст.)

Входження українських земель до складу Литовського князівства і Речі Посполитої. Поширення гуманістичних ідей Відродження. Українські гуманісти: Юрій Дрогобич, Станіслав Оріховський (Роксолан), Павло Русин. Церковні братства братські школи

та їх культурно – просвітницька діяльність. Заснування Києво-Могилянського колегіуму. Полемічна література. Посилення конфронтації між католиками і православними. Початок українського книгодрукування. Архітектура і образотворче мистецтво України. Ренесансні впливи.

Тема 5. Феномен українського бароко (XVII – XVIII ст.)

Козацтво як добре зорганізована національно-політична сила. Феномен бароко в українській культурі. Внесок Києво-Могилянської академії в українську культуру. Філософія професорів Києво-Могилянської академії: ідеї гуманізму, реформації, просвітництва. Просвітницька діяльність Григорія Савича Сковороди. Специфіка національного варіанту бароко в живописі, літературі, театрі і музиці.

Тема 6. Українська культура XIX ст.

Історичні умови. Освіта і наука. Кризова ситуація у розвитку української культури на рубежі XVIII-XIX ст. Ліквідація української державності. Реформа освіти. Вищі навчальні заклади – центри української культури. Прогрес природничих наук. Гуманітарні науки. Становлення національної самосвідомості. Розвиток української історичної науки. Українська філософська думка першої половини XIX ст. Особливості літературного процесу. Творчість Т.Г.Шевченка – поета, художника, громадського діяча. Мистецтво. Театр. Музика. Образотворче мистецтво. Архітектура. Перехід від бароко до класицизму. Планування та упорядкування міст. Національні культурні організації і рухи в умовах реакційної урядової політики.

Тема 7. Основні етапи розвитку української культури у XX ст.

Загальні особливості української культури у XX ст. Етапи розвитку української культури у XX ст. Культура України на початку XX сторіччя. Основні тенденції культурного розвитку в 20-і роки XX ст. Трагедія української культури у період сталінізму. Особливості культурних процесів воєнних та повоєнних років. Протиріччя культурного процесу у 60-80-х рр. XX ст.

Тема 8. Досягнення і проблеми культури незалежної України.

Здобуття незалежності. Демократизація держави. Нова соціокультурна ситуація. Новий статус національної культури. Питання про національну мову. Зміни в сфері дошкільної, середньої та професійної освіти. Реформа в системі вищої освіти. Українська наука. Розділення культури на елітарну і масову. Виникнення національних культурних товариств. Зникнення державного контролю над творчою інтелігенцією. Недержавні неприбуткові організації і їх вплив на хід суспільних, культурних процесів. Зміни у відносинах держави і церкви. Глобальні проблеми сучасності та культура.

ЮРИДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарські заняття з курсу «Історія української культури» є важливою складовою аудиторної, самостійної та індивідуальної роботи студентів. Готуючись до семінарського заняття студент повинен вивчити матеріал теми за лекціями, підручниками, першоджерелами, додатковою навчальною літературою. Перевірити отримані знання, даючи відповіді на запитання для самоперевірки. Підготувати

доповідь з теми. Протягом семестру рекомендується виконати одне творче завдання, а також написати один реферат та репрезентувати їх на семінарському занятті. Студент повинен бути готовим до тестового опитування.

Вимоги до учасників семінарського заняття:

- обов’язково прочитати текст конспекту лекції, першоджерела та рекомендовану додаткову літературу;
- підготуватися до виступу на семінарі;
- підготувати відповіді на запитання;
- викладати думки своїми словами, а не завченими фразами, формулюваннями;
- будувати виступ згідно з планом, користуючись конспектом лише в разі цитування першоджерел;
- враховувати, що виступ має складатися з трьох частин: вступу, основної частини і висновку;
- вільно триматися перед аудиторією, грамотно і переконливо говорити;
- брати активну участь в обговоренні всіх питань семінару;
- після відповіді товариша вміти прокоментувати основне положення проблеми, задати йому додаткове запитання;
- для підтвердження або ж спростування тієї чи іншої тези наводити аргументи: цитати з тексту першоджерела, або думки, істинність яких обґрунтована.

На семінарських заняттях використовуватимуться різні форми та методи контролю знань: ***усне та письмове опитування, дискусія, захист рефератних робіт та їх обговорення, презентацій творчих робіт, тестові опитування, контрольна робота.***

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Історія української культури як навчальна дисципліна

План

1. Предмет і завдання «Історії української культури».
2. Сутність культури її структура та функції.
4. Співвідношення культури і цивілізації.
5. Українська культура в контексті світової культури.

Питання для самоперевірки:

1. Висвітлити сутність поняття «світова культура», «національна культура».
2. У чому полягає сутність основних функцій культури? У яких формах культури виявляється кожна з них?
3. Яку роль відіграє духовна культура в суспільному житті?
4. У чому полягає суть співвідношення понять «цивілізація» і «культура»?
5. Культурна людина – хто вона? Висловити свою думку.
6. Яку роль відіграє духовна культура в суспільному житті?
7. Назвати основні закономірності розвитку української культури.

Тести

1. «Історія української культури» наука про матеріальні та духовні досягнення :

- а) національної культури;
- б) світової культури;
- в) етнічної культури.

2. Культура це продукт:

- а) природної еволюції;
- б) Божественного промислу;
- в) людської творчості.

3. Етнічна культура є базою:

- а) світової культури;
- б) національної культури;
- в) сучасної культури.

4. Різка межа між матеріальною і духовною культурою:

- а) існує;
- б) не існує;
- в) інколи існує.

5. Термін «культура» етимологічно пов'язаний з латинським словом «cultura», що означає:

- а) вшанування богів, предків;
- б) обробіток землі;
- в) розвиток людської досконалості.

6. Цивілізація це:

- а) рівень суспільного розвитку і матеріальної культури, досягнутий даним суспільством;
- б) синтез культур різних класів;
- в) культура виробництва мистецтва.

7. Культурологія це:

- а) наука про культуру;
- б) наука про мистецтво;
- в) наука про мораль.

8. Національна культура це:

- а) синтез досягнень культур усіх націй і народів;
- б) продукт матеріальної й духовної праці певної нації;
- в) культура певного етносу.

9. Духовна культура це:

- а) сфера духовної діяльності людини;
- б) сфера моральної діяльності людини;
- в) сфера художньої діяльності людини.

10. Перетворююча функція культури здійснюється через:

- а) удосконалення суспільства;
- б) перетворення природи і людини;
- в) зміни суспільного ладу.

10. Культура це:

- а) сукупність творів мистецтва;
- б) всі знаряддя праці, які виробило людство протягом всієї історії суспільства;
- в) сукупність матеріальних і духовних благ вироблених людством протягом всієї історії свого існування.

11. Розвиток культури з потребами людства пов'язують у:

- а) еволюціоністській теорії культури;
- б) концепції циклічного розвитку культури;
- в) антропологічній концепції культури.

12. Світова культура це:

- а) синтез досягнень культур усіх націй і народів;
- б) продукт матеріальної й духовної праці певної нації;
- в) культура певного етносу.

13. Художня культура це:

- а) синтез культур різних класів;
- б) культура виробництва мистецтва, його сприйняття, розуміння, насолоди;
- в) сфера моральної діяльності людини.

14. Інтегративна функція культури здійснюється через:

- а) удосконалення суспільства;
- б) перетворення природи і людини;
- в) об'єднання народів, соціальних верств, країн.

15. Мораль і право – основа для здійснення:

- а) комунікативної функції культури;
- б) регулятивної функції культури;
- в) інтегративної функції культури.

16. За різновидами діяльності культура поділяється на:

- а) матеріальну і духовну;
- б) світову і національну;
- в) елітарну і масову.

17. Масова культура відображає інтереси:

- а) широких народних мас;
- б) вождів;
- в) інтелектуальної еліти.

18. Комунікативна функція культури здійснюється через:

- а) створення умов для спілкування людей і поколінь;
- б) удосконалення суспільства;
- в) перетворення природи і людини;

19. Матеріальна культура це:

- а) світ зроблених речей, друга природа;
- б) світ створений природою;
- в) світ створений Богом.

20. Культурна самобутність етносу (нації) виявляє себе, насамперед, у:

- а) їх мові;
- б) побутовій основі їх культури;

в) етнографії і фольклорі народу.

21. За носієм культуру поділяють на:

а) світову, національну, етнічну, загальнолюдську;

а) матеріальну, духовну;

б) елітарну, масову.

22. Елітарна культура твориться:

а) народними масами;

б) вождями;

в) інтелектуальною елітою.

23. Етнічна своєрідність культури найчастіше виявляється в:

а) ментальності, звичаях, традиціях, міфології;

б) в матеріально-перетворюючій діяльності;

в) в творах мистецтва.

24. Соціальна функція культури здійснюється через:

а) створення умов для спілкування людей і поколінь;

б) засвоєння знань, соціального досвіду поколінь, входження в суспільство;

в) об'єднання народів, соціальних верств, країн.

25. Вислів «Філософія є культурою душі» належить:

а) Платону;

б) Аристотелю;

в) Цицерону.

26. Етнічна культура є базою:

а) світової культури;

б) національної культури;

в) сучасної культури.

27. Види культурної діяльності:

а) Матеріальна і духовна;

б) Репродуктивна (копіювальна) і творча (іноваційна);

в) Культурні традиції і новації.

28. Культурогенез – це

а) структура культури;

б) процес зародження і розвитку культури;

в) антропогенез;

г) генеза суспільного осмислення культури.

29. Культурогенез пов'язаний передовсім з:

а) трудовою діяльністю;

б) аналітичною діяльністю;

в) знаковою діяльністю;

г) когнітивною діяльністю.

30. Які сучасні підходи до розуміння культури?

а) антропологічний, соціологічний, філософський, аксіологічний, семіотичний, праксеологічний, ентелехійний;

б) цивілізаційний, сутнісний, регіональний, історико-археологічний, часовий, расово-етнічний (національний), ентелехійний;

в) антропологічний, соціологічний, філософський, цивілізаційний, сутнісний, часовий.

Література

Основна: [12, С.5- 23]; [11,С.4-19]; [9, С.7-20]

Допоміжна:

1. Босенко О.В. Реквієм по ненародженій красі (Дослідження з історії та теорії культури).- К.,1992.
2. Культура відродження в Україні: історія і сучасність.- Львів. 1993.
3. Мистецтво і етнос. Культурологічний аспект. – к., 1991.
4. Феномен української культури. – К., 1994.
5. Юдкін І. Східно-західні взаємини української культури. Українознавство в розбудові держави. Кн. І. – К., 1994.

Тема 2. Історичні умови виникнення та джерела формування української культури.

План

1. Періодизація історико-культурного процесу в Україні.
2. Архаїчні культури на території України. Трипільська культура та її здобутки.
3. Скіфська культура.
4. Антична епоха в українському контексті.
- 5.Слов'янська доба в дохристиянській культурі українських земель.
6. Релігія східних слов'ян.

Питання для самоперевірки:

1. Охарактеризувати основні чинники, які справили вплив на формування української культури.
2. Які етнокультурні етапи в історії України ви знаєте?
3. Які основні характеристики трипільської культури?
4. Охарактеризувати скіфське мистецтво. Яким стилем називають його дослідники?
5. Дати основні характеристики скіфської пекторалі.
6. Назвати внесок у розвиток давньої української культури грецьких поселень на півдні України.
7. Які особливості мала Зарубянецька культура?
8. Які особливості мала Черняхівська культура?
9. Охарактеризувати давньослов'янський пантеон богів і його культу.

Тести

1. Витоки української культури сягають:

- а) часу первісної культури;
- б) доби Київської Русі;
- в) періоду Галицько-Волинського князівства.

2. Найбільш ранніми землеробськими племенами на території України були:

- а) племена трипільської культури;
- б) племена скіфів;
- в) племена кіммерійців.

3. Будинки у трипільських поселеннях розміщувались:

- а) по колу, з майданом посередині;
- б) на підвищенні;
- в) безсистемно.

4. Вперше пам'ятки трипільської культури дослідив:

- а) В.В. Хвойка;
- б) В.М. Щербаківський;
- в) В.М. Петров.

5. Найдавніші згадки про скіфів датовано:

- а) УІІ ст. до н.е.;
- б) УІ ст. до н.е.;
- в) ІУ ст. до н.е.

6. Черняхівська культура виникла у:

- а) ІІ ст. н.е.
- б) І ст. н. е.;
- в) ІІ ст. до н.е.

7. Язичництво це:

- а) система первісних дохристиянських релігійних вірувань, поглядів, обрядів;
- б) поклоніння вождям;
- в) поклоніння волхвам.

8. Слов'яни як самостійна етнічна спільнота сформувались:

- а) на рубежі ІІ-І ст. до н.е.
- б) на рубежі І ст. до н.е. – І ст. н.е.;
- в) на рубежі І-ІІ ст. н.е.

9. Головним жіночим божеством східних слов'ян була:

- а) Ісіда;
- б) Лада;
- в) Леля.

10. На нинішній українських землях люди з'явилися близько:

- а) 100 тис. років тому;
- б) 300 тис. років тому;
- в) 50 тис. років тому.

11. Автохтонність це:

- а) міграційні процеси;
- б) належність за походженням до даної території;
- в) належність до одної нації.

12. Одні із перших на території України стали виплавляти залізо:

- а) скіфи;
- б) кіммерійці;
- в) сармати.

13. Скіфських царів ховали в:

- а) пірамідах;
- б) курганах;
- в) зіккуратах.

14. Стиль образотворчого мистецтва скіфів називають:

- а) рослинний стиль;
- б) природний стиль;
- в) звіриний стиль.

15. Ткацький верстат і тканини з шерсті, льону і конопель мали носії:

- а) трипільської культури;
- б) скіфської культури;
- в) зарубинецької культури.

16. Міфологія скіфів і сарматів пов'язана з віруваннями

- а) греків;
- б) римлян;
- в) слов'ян;
- г) іранців.

17. Відвідав Скіфію та описав її населення давньогрецький історик:

- а) Геродот;
- б) Геракліт;
- в) Гомер.

18. Містами-державами, які заснували греки на березі Чорного і Азовського морів були:

- а) Ольвія, Херсонес, Пантікапей, Феодосія;
- б) Ольвія, Семфірополь, Олександрія, Феодосія;
- в) Ольвія, Олександрія, Пантікапей, Феодосія.

19. Досягнення античної цивілізації проникають на українські землі

- а) 7 ст. до н.е.
- б) 5 ст. до н.е.
- в) 3 ст. до н.е.
- г) 1 ст. н.е.

20. Головними богами східних слов'ян були:

- а) Перун, Дажбог, Стрибог;
- б) Атон, Осіріс, Ра;
- в) Зевс, Діоніс, Апполон

21. «Homo sapiens» означає:

- а) людина суспільна;
- б) людина природна;
- в) людина розумна.

22. Сучасний тип людини з'явився:

- а) 30 тис. років до н.е.;
- б) 100 тис. років до н.е.;
- в) 50 тис. років до н.е.

23. Інцест це:

- а) одруження безпосередніх родичів;
- б) союз між родами;
- в) договір на спільне володіння майном.

24. Язичницькі слов'янські боги уособлювали:

- а) силу тварин;

- б) сили природи;
- в) силу людини;
- г) силу волхвів.

25. Поняття «сакральне» означає –

- а) космічне;
- б) небесне;
- в) земне;
- г) реальне.

26. Характерними для праслов'ян були:

- а) землеробські культу;
- б) тваринні культу;
- в) рослинні культу;
- г) анімістичний світогляд.

27. У «шестибожжя» князя Володимира входили:

- а) Перун, Сварог, Ярило, Купало, Дажбог, Род;
- б) Перун, Велес, Коляда, Лада, Лелі, Дажбог;
- в) Перун, Дажбог, Стрибог, Хорс, Симаргл, Мокоша.

28. Героями міфологічного слов'янського епосу виступають:

- а) Кий, Щек ;
- б) Аскольд і Дир;
- в) Володимир Великий;
- г) Велес, Стрибог.

29. Слов'янські боги Хорс і Симаргл за походженням були:

- а) грецькі;
- б) трипільські;
- в) іранські;
- г) єгипетські.

30. Звичай розписувати писанки до Великодня пов'язаний з

- а) слов'янською міфологією;
- б) християнською традицією;
- в) трипільською технікою орнаментатії;
- г) розвитком декоративно-ужиткового мистецтва.

Література

Основна [12, С.24 – 37]; [11,С.238-245]; [9, С.23-40; С.90 -95]

Допоміжна:

1. Бурдо Н.Б., Відейко М.Ю. Трипільська культура. Спогади про Золотий вік. – К., 2008.
2. Відейко М. Трипільська цивілізація. – 2-ге вид.. – К., 2004.
3. Давня історія України: В 2-х кн. Кн.. 1. – К., 1994; Кн..2.- К, 1995.
4. Дослідження трипільської цивілізації у науковій спадщині археолога Вікентія Хвойки. Ч. I, II. К., 2007.
5. Знойко О.П. Міфи Київської землі та події стародавні. – К., 1989.
6. Півтора Г. Українці: звідки ми і наша мова. – К., 1993.
7. Рыбаков Б.А. Язичество древних славян. – М.,1994.

8. Чмихав М.О., Кравченко Н.М., Черняков І.Т. Археологія та стародавня Істрія України. – К.,1992.

Тема 3. Культура Київської Русі та Галицько – Волинського князівства.

План

1. Соціально-економічні та історичні умови виникнення держави Київська Русь.
2. Прийняття християнства – рушій нового культурного процесу.
3. Розвиток писемності та освіти в Київській Русі.
4. Давньоруська література та літописання.
5. Розвиток архітектури, живопису, декоративно-прикладного мистецтва та музики.
6. Соціокультурні процеси та мистецькі здобутки Галицько – Волинського князівства.

Питання для самоперевірки:

1. Як сформувалась держава Київська Русь?
2. Який історичний, політичний та культурний зміст вкладається у поняття «Київська Русь»?
3. Яке соціокультурне значення мало хрещення Київської Русі?
4. Які здобутки найдавнішої української книжності та освіти вам відомі?
5. Охарактеризувати найяскравіших письменників Київської Русі.
6. Що вам відомо про архітектурні здобутки київської доби?
7. Описати досягнення малярства та декоративно-прикладного мистецтва Київської Русі.
8. Охарактеризувати соціокультурні процеси та мистецькі здобутки в Галицько – Волинському князівстві.

Тести

1. Перша держава східних слов'ян називалась:

- а) Київська Русь;
- б) Україна;
- в) Великий Новгород.

2.Хрещення Русі відбулося у:

- а) 980 році;
- б) 988 році;
- в) 989 році.

3. Культурний розвиток Русі піднявся на новий щабель:

- а) після військових походів;
- б) після прийняття християнства;
- в) завдяки утвердженню язичницьких культів і обрядів.

4. Слов'янська азбука отримала назву:

- а) глаголиця;
- б) слов'янське письмо;
- в) кирилиця.

5. Першою культовою спорудою в Київській Русі була:

- а) Десятинна церква;
- б) Софіївський собор;

в) Києво-Печерський монастир.

6. Автором давньоруського релігійно-філософського твору «Слово про закон і благодать» був:

а) митрополит Іларіон;

б) князь Ярослав Мудрий;

в) літописець Нестор.

7. Києво-Печерська лавра була заснована у:

а) 1051 році;

б) 988 році;

в) 1054 році.

8. Королевою Франції стала дочка Ярослава Мудрого:

а) Єлизавета Ярославівна;

б) Ганна Ярославівна;

в) Анастасія Ярославівна.

9. Найдосконалішою рукописною книгою, національною святинею України є:

а) «Пересопницьке Євангеліє»;

б) «Требник»;

в) «Літургіон або служебник».

10. Літературною мовою Київської Русі стала церковно-слов'янська писемність як:

а) «Руські письмена»;

б) Кирилиця;

в) Глаголиця.

11. Київська Русь існувала протягом:

а) X-XII ст.;

б) IX-XIII ст.;

в) XI-XIV ст.

12. Хрестив Русь князь:

а) Володимир Великий;

б) Ярослав Мудрий;

в) Юрій Долгорукий.

13. Слов'янську азбуку створили:

а) брати Кирило і Мифодій;

б) ченці Печерського монастиря;

в) Нестор літописець.

14. Найдавніша сакральна архітектурна споруда Русі, що збереглась до нашого часу є:

а) Десятинна церква;

б) Софіївський собор;

в) Михайлівська церква.

15. Самобутній жанр давньоруської істричної літератури називався:

а) житія;

б) сказання;

в) літописання.

16. Видатною пам'яткою юридичної літератури Київської Русі була:

- а) «Повчання дітям»;
- б) «Руська правда»;
- в) «Слово про закон і благодать».

17. Оранта - один із іконографічних образів, який зображав Богородицю:

- а) на повний зріст з немовлям на руках;
- б) на повний зріст з піднесеними руками;
- в) до пояса з намовлям на руках.

18. Перша бібліотека на Русі була заснована князем:

- а) Володимиром;
- б) Ярославом Мудрим;
- в) Володимиром Мономахом.

19. Після занепаду величі Києва, опорою українства стають:

- а) Галич і Волинь;
- б) Москва і Новгород;
- в) Чернігів і Холм.

20. Культурний розвиток Русі піднявся на новий щабель:

- а) після військових походів;
- б) після прийняття християнства;
- в) завдяки утвердженню язичницьких культів і обрядів.

21. Образ святості в культурі Київської Русі символізувала:

- а) Десятинна церква;
- б) Софія Київська;
- в) Києво-Печерська лавра.

22. Професійними музикантами і акторами на Русі були:

- а) скоморохи;
- б) бояни;
- в) волхви.

23. Автором історичного твору «Повість минулих літ» був:

- а) митрополит Іларіон;
- б) князь Ярослав Мудрий;
- в) літописець Нестор.

24. Пам'яткою оригінальної давньоруської художньої літератури є:

- а) «Слово о полку Ігоревім»;
- б) «Слово про закон і благодать»;
- в) «Руська правда»;

25. Народні епічні пісні періоду Київської Русі називалися:

- а) білинами;
- б) сказаннями;
- в) житіями.

26. Літописання Київської Русі було започатковано у:

- а) Десятинній церкві 996 р.;
- б) Софіївському соборі 1037 р.;
- в) Києво-Печерській лаврі 1051 р.

27. Найдавнішою точно датованою давньоруською книгою, що збереглась до наших днів є:

- а) «Повість минулих літ»;
- б) «Остромирове Євангеліє»;
- в) «Сказання про поширення християнства на Русі».

28. Види іконопису Київської Русі, успадковані від Візантії:

- а) Станковий та монументальний (фресковий, мозаїчний);
- б) Фрески Десятинної та фрески і мозаїки Софіївської церкви;
- в) Ікони Києво-Печерської лаври.

29. Перші монастирі Київської Русі:

- а) Михайлівський Межигірський та два «училищних» князя Володимира;
- б) Михайлівський Видубницький та Києво-Печерська Лавра;
- в) Києво-Печерська та Почаївська лаври.

30. Києво-Печерська лавра це:

- а) православний чоловічий монастир;
- б) православний дівочий монастир;
- в) збірка церковних творів.

Література

Основна: [12, С.38- 62]; [11,С.247-265]; [9, С.95-104]

Допоміжна:

- 1. Асеев Ю.С. Джерела. Мистецтво Київської Русі. – К., 1980.
- 2. Асеев Ю.С. Кам'яні свідки епохи. «Слово о полку Ігоревім»// Київська старовина. – 1992. - № 2.
- 3. Асеев Ю.С. Коли ж побудовано Софію Київську? // Пам'ятники України. – 1987. № 2.
- 4. Брайчевський М.Ю. Утвердження християнства на Русі. – К., 1988.
- 5. Київська Русь: культура, традиції. – К., 1982.
- 6. Толочко П.П. Київська Русь. – К., 1996.

Тема 4. Ренесанс як явище в українській культурі (XIV –XVIст.)

План

- 1. Суспільно-політичні та історичні обставини розвитку української культури литовсько-польської доби.
- 2. Розвиток освіти та наукових знань. Українські гуманісти.
- 3. Церковні братства, братські школи та їх культурно-просвітницька діяльність.
- 4. Полемічна література, розвиток книгодрукування.
- 5. Архітектура і образотворче мистецтво України. Ренесансні впливи.

Питання для самоперевірки:

- 1. Які позитивні та негативні наслідки мало автономне перебування України в складі Литви та Польщі?
- 2. Описати роль братств у збереженні та розвитку національної культури.
- 3. У чому полягає значущість творчості письменників-полемістів: І.Вишенського та М.Смотрицького?

4. Як позначилося виникнення друкарства на розвитку культури та освіти в Україні?
5. Які архітектурні стилі виникають в Україні в цей період під впливом західних традицій? У чому їх специфіка?

Тести

1. Ідеологічною основою світогляду доби Відродження являється:

- а) просвітництво;
- б) християнство;
- в) гуманізм.

2. Більша частина українських земель до складу Великого князівства Литовського увійшла у:

- а) II пол.. XIV ст.;
- б) II пол.. XV ст.;
- в) II пол.. XVI ст.

3. Люблінська унія передбачала об'єднання Польщі й Великого князівського Литовського:

- а) Так; б) Ні.

4. Найдосконалішою рукописною книгою, національною святинєю України є:

- а) «Пересопницьке Євангеліє»;
- б) «Требник»;
- в) «Літургіон або служебник».

5. Засновником слов'яно-греко-латинської школи вищого типу в Острозі був:

- а) князь Костянтин Острозький;
- б) Герасим Смотрицький;
- в) Кирило Лукаріс.

6. Київська братська школа була відкрита у:

- а) 1615 р.;
- б) 1610 р.;
- в) 1620 р.

7. Оригінальною пам'яткою народної поезії другої половини XVI ст. є:

- а) «Пісня про Байду»;
- б) «Маруся Богуславка»;
- в) «Козак Мамай».

8. Засновником полемічної літератури в Україні в литовсько-польську добу вважають:

- а) Павла Русина;
- б) Юрія Дрогобича;
- в) Станіслава Оріховського.

9. Українська уніатська церква виникла після Бретського церковного собору у:

- а) 1555 р.;
- б) 1550 р.;
- в) 1596 р.

10. Першою друкованою книжкою виданою І. Федоровим була:

- а) «Буквар»;

- б) «Апостол»;
- в) «Острозька біблія».

11. На формування культури Відродження мали вплив:

- а) феодальні суспільні відносини;
- б) раньобуржуазні суспільні відносини;
- в) станово – корпоративні суспільні відносини.

12. Автором першої друкованої книжки, виданої українцем за кордоном був:

- а) Павло Русин;
- б) Юрій Дрогобич;
- в) Станіслав Оріховський.

13. Першим ректором слов'яно-греко-латинської школи вищого типу в Острозі був:

- а) князь Костянтин Острозький;
- б) Герасим Смотрицький;
- в) Кирило Лукаріс.

14. Першою друкованою Біблією всього слов'янського світу була:

- а) «Пересопницьке Євангеліє»;
- б) «Острозька Біблія»;
- в) «Апостол».

15. Національно-релігійні та громадсько-культурні організації, які почали виникати на Україні в кінці XVI ст., називались:

- а) школи;
- б) братства;
- в) громади.

16. У 1576 р. слов'яно-греко-латинську школу вищого типу було засновано в місті:

- а) Турові;
- б) Волинському;
- в) Острозі.

17. Перший вищий навчальний заклад у східних слов'ян називався:

- а) Києво-Могилянська академія;
- б) Слов'яно-греко-латинська школа;
- в) Острозький колегіум.

18. Важлива роль у розвитку української літератури в XVI ст. належала:

- а) авторам українських творів;
- б) народному епосу;
- в) церкві.

19. Широкий релігійний й соціально – політичний рух, направлений на реформування християнського віровчення і церкви у XVI ст. називався:

- а) реформація;
- б) контрреформація;
- в) інквізиція.

20. Люблінська унія відбулася у:

- а) 1569 р.;

б) 1659 р.;

в) 1596 р.

21. У 1482 р. в Болонському університеті першому серед вихідців з України було присвоєно звання доктора медицини:

а) Павлу Русину;

б) Юрію Дрогобичу;

в) Станіславу Оріховському.

22. Божественне походження влади і держави один із перших серед представників європейської політичної думки заперечував:

а) Павло Русин;

б) Юрій Дрогобич;

в) Станіслав Оріховський.

23. Першим поетом – гуманістом в українській літературі і основоположником латинської поезії в Польському королівстві був:

а) Павло Русин;

б) Юрій Дрогобич;

в) Станіслав Оріховський.

24. Фундатором постійного книгодрукування в Україні є:

а) Швайпольт Фіоль;

б) Іван Федоров;

в) Франциск Скорина.

25. Зародком професійного театру в Україні вважають:

а) шкільний театр;

б) вертепний ляльковий театр;

в) придворний театр.

26. Автором книги «Прогностична оцінка поточного 1483 року», яка вийшла у Римі латинською мовою 7 лютого 1483 р. був:

а) Павло Русин;

б) Юрій Дрогобич;

в) Станіслав Оріховський.

27. Перша друкована книга в Україні, яка була видана у Львові називалась:

а) «Апостол»;

б) «Требник»;

в) «Літургіон або служебник».

28. Об'єднання Польського королівства з Великим князівством Литовським відбулося у:

а) 1543 р.;

б) 1563 р.;

в) 1569 р.

29. В результаті підписання Берестейської церковної унії в 1596 р. була утворена:

а) українська греко-католицька церква;

б) українська православна церква;

в) українська католицька церква.

30. Привселюдно, присягаючись на вірність народу, президенти України покладають руку на:

- а) «Пересопницьке Євангеліє»;
- б) «Остромирове євангеліє»;
- в) «Острозька біблія».

31. Львівське братство було засновано у:

- а) 1455 р.;
- б) 1453 р.;
- в) 1450 р.

32. Київський колегіум було утворено в результаті об'єднання:

- а) Київської братської школи та братської школи при Києво-Печерській лаврі;
- б) Братської школи при Києво-Печерській лаврі та Львівської братської школи;
- в) Київської та Львівської братських шкіл.

33. Перша друкована книга в Україні була видана у:

- а) 1574 р.;
- б) 1584 р.;
- в) 1594 р.

34. Активно в образотворчому мистецтві України у XVI ст. розвивався:

- а) пейзаж;
- б) портретний живопис;
- в) натюрморт.

35. Кревська Унія відбулася у:

- а) 1380 р.;
- б) 1385 р.;
- в) 1390 р.

36. Держава, яка утворилася в результаті об'єднання Польського королівства і Великого князівства Литовського називалася:

- а) Річ Посполита;
- б) Князівство Литовське;
- в) Галицько-Волинське князівство.

37. Північно – східна частина Стародавньої Русі стала основою формування:

- а) Речі Посполитої;
- б) Князівства Литовського;
- в) Російської держави.

38. Львівська братська школа була відкрита у:

- а) 1585 р.;
- б) 1580 р.;
- в) 1575 р.

39. Каліграфічне письмо великими буквами називалося:

- а) скоропис;
- б) устав;
- в) курсив.

40. Рішуче виступали проти православної церкви:

- а) єзуїти;
- б) козаки;
- в) братчики.

41. Першим ректором Львівської братської школи став:

- а) Кирило Ставровецький;
- б) Єлисей Плетенецький;
- в) Іов Борецький.

Література

Основна: [12, С.63- 93]; [11, С.266-294]; [9, С.112-124]

Допоміжна:

1. Вишенський І. Твори. – К., 1986.
2. Жолтовський П.М. Художнє життя на Україні в XVI – XVIII ст..- К., 1983.
3. Ісаєвич Я.Д. Братства та їх роль у розвитку української культури XVI – XVIII ст. – К., 1996.
4. Ісаєвич Я.Д. Джерела з історії української культури доби феодалізму (XVI – XVIII ст.). – К., 1972.
5. Ісаєвич Я.Д. Українське книговидання. Витоки. Розвиток. Проблеми. – Львів, 2002.
6. Києво- Могилянська академія XVII ст.– XVIII ст. – Енциклопедичне видання. – К., 2001.
7. Микитась В. Давньоукраїнські студенти і професори. – К., 1994.
8. Нічик В.М., Литвинов В.Д., Стратій Я.М. Гуманістичні і реформаційні ідеї на Україні (XVI – початок XVII ст.). – К., 1990.
9. Нічик В.М. Петро Могила в духовній історії України. – К., 1997.
10. Огієнко Іван, Історія українського друкарства. – К., 1994.
11. Острозькі просвітники XVI – XX ст. – Острог, 2000.
12. Філософія Відродження на Україні. – К.. 1990.
13. Яковенко Н.М. Латинське шкільництво і шкільний гуманізм в Україні (кінець XVI - середина XVIII ст.) // Київська старовина. – 1997. - №1.

Тема 5. Феномен українського бароко (XVII – XVIII ст.)

План

1. Козацтво як явище історії та культури України.
2. Феномен бароко в українській культурі.
3. Внесок Києво-Могилянської академії в українську культуру.
4. Г.С.Сковорода – український філософ, гуманіст, поет, педагог.
5. Література та мистецтво в Україні XVIII ст.

Питання для самоперевірки:

1. Назвати тенденції розвитку української культури XVIII ст?
2. Яке значення козацтва в утвердженні культурної самобутності українського народу?
3. Назвати жанри української літератури XVIIIст.
4. В чому виявилась гуманістична спрямованість творчості Г. С. Сковороди?

5. Які риси життя й творчості Г.С. Сковороди відповідають ідеалам античності?
6. Яка роль Києво-Могилянської академії в розвитку культури України?
7. Які особливості притаманні музичній творчості композиторів М.Березовського, Д.Бортнянського, А.Веделя?
8. Які особливості барокко? Чим зумовлена поява стилю барокко?
9. Яким є Світ і Людина у бароковій свідомості?
10. Дати визначення феномену українського бароко. Під впливом яких факторів формується українське барокко? Що характерно для українського барокко?
11. Назвати характерні риси українського бароко в архітектурі та живопису.

Тести

1. Козацтво як соціально - активна верства українського суспільства, остаточно сформувалося у:

- а) XVI ст.;
- б) XV ст.;
- в) XVII ст.;

2. Найшановнішим християнським святом у козаків було свято:

- а) Різдво Пресвятої Богородиці;
- б) Покрови Пресвятої Богородиці;
- в) Масляниця.

3. У 1576 р. слов'яно-греко-латинську школу вищого типу було засновано у місті:

- а) Турові;
- б) Волинському;
- в) Острозі.

4. Фундатором вищої освіти в Україні вважається:

- а) Михайло Грушевський;
- б) Петро Могила;
- в) Костянтин Острозький;

5. В основі філософських поглядів Г.Сковороди лежить вчення:

- а) про дуалістичність світу;
- б) про три світи;
- в) про чотири благородні істини.

6. Перший вищий навчальний заклад у східних слов'ян називався:

- а) Києво-Могилянська академія;
- б) Слов'яно-греко-латинська школа;
- в) Київська братська школа.

7. Найсамобутнішим українським мислителем XVIII ст. вважається:

- а) Г.С. Сковорода;
- б) І.Гізель;
- в) Ф.Прокопович.

8. Першу міську бібліотеку у 1720 р. було відкрито у :

- а) Острозі;
- б) Глухові;

в) Києві.

9. Оригінальною пам'яткою народної поезії другої половини XVI ст. є:

- а) «Пісня про Байду»;
- б) «Маруся Богуславка»;
- в) «Козак Мамай».

10. Автором трагікомедії «Володимир», написаної у 1705 р.є:

- а) Г. Каниський;
- б) М. Довгалецький;
- в) Ф. Прокопович.

11. Термін «козак» в монгольській хроніці (1240 р.) означав:

- а) самотня людина;
- б) «конвоїр»;
- в) вільна людина.

12. Першу велику Січ заснував:

- а) Б. Хмельницький;
- б) С.Наливайко;
- в) Д. Вишневецький.

13. Українську національну революцію в сер. XVII ст. очолив:

- а) І.Мазепа;
- б) С. Наливайко;
- в) Б. Хмельницький.

14.У Києво-Могилянській академії вивчали:

- а) чотири Вільних мистецтв;
- б) сім Вільних мистецтв;
- в) три Вільні мистецтва.

15. Авторами козацьких літописів були:

- а) Никон Великий,Нестор літописець, літописець Василь;
- б) Самовидець, Григорій Грабянка, Самійло Величко;
- в) митрополит Іларіон, Клим Смолятич, Василь Великий.

16. Зародком професійного театру в Україні вважають:

- а) шкільний театр;
- б) вертепний ляльковий театр;
- в) кріпацький театр.

17. Першу книжкову крамницю у1781 р. було відкрито у :

- а) Острозі;
- б) Глухові;
- в) Києві.

18. Козак-віршувальник Семен Климовський є автором популярної пісні:

- а) «За світ встали козаченьки»;
- б) «Їхав козак за Дунай»;
- в) «Козак Голота».

19. Гумористичні сценки, що грали в антрактах під час постановки шкільних драм називалися:

- а) інтермедії;

- б) анекдоти;
- в) жартівливі історії.

20. Популярним жанром образотворчого мистецтва у XVII ст. став:

- а) пейзаж;
- б) натюрморт;
- в) портрет.

21. Слово «козак» у словнику половецької мови (1303) трактувалося:

- а) самотня людина;
- б) «конвоїр»;
- в) вільна людина.

22. Першу велику Січ було засновано на острові:

- а) Микитин Ріг;
- б) Хортиця;
- в) Томаківці

23. На західноукраїнських землях у XVIII ст. народний рух опришків очолив:

- а) Павло Полуботок;
- б) Данило Апостол;
- в) Олекса Довбуш.

24. Новим жанром в українській літературі XVII-XVIII ст. стала:

- а) драматургія;
- б) літописання;
- в) полемічна література.

25. Широкодоступний, літературно опрацьований посібник з рідної історії у XVII ст. називався:

- а) «Синопис»;
- б) «Ключ разуменія»;
- в) «Лексікон».

26. Відомим закладом музичної освіти у XVII -XVIII ст. в Україні була:

- а) Києво-Могилянська академія;
- б) Глухівська співацька школа;
- в) Острозький колегіум.

27. Перша українська книжка в 1798 р. вийшла друком у:

- а) Києві;
- б) Львові;
- в) Петербурзі,

28. Д.Бортнянський, А.Ведель, М.Березовський розвивали українське:

- а) музичне мистецтво;
- б) театральне мистецтво;
- в) образотворче мистецтво.

29. Народний ляльковий театр називався:

- а) шкільний театр;
- б) вертеп;
- в) кріпацький театр.

30. Храми часів Київської Русі набули барокового оздоблення за часів:

- а) гетьмана Б. Хмельницького;
- б) гетьмана І.Мазепи;
- в) гетьмана Д. Апостола.

31. Термін «козак» в Україні набув значення:

- а) самотня людина;
- б) «конвоїр»;
- в) вільна людина ,

32. За формою правління Запорізька Січ була:

- а) військова організація;
- б) демократична республіка;
- в) анархічна республіка.

33. Головними рисами українського бароко є:

- а) монументальність, національна індивідуальність;
- б) гармонійність, логічність;
- в) декоративність, ірраціональність.

34. Статус «Академія» Київ - Могилянський колегіум набув у:

- а) 1654 р;
- б) 1700 р.;
- в) 1701 р.

35. Наприкінці XVII ст. на Закарпатті з полемічними творами виступив:

- а) Л.Баранович;
- б) М. Андрелла;
- в) І.Галятовський.

36. Великим сенсом життя, джерелом духовної насолоди Г.Сковорода проголошує:

- а) працю;
- б) мандри;
- в) матеріальні блага.

38. Автором праці, яка містить теоретичні засади партесного співу «Грамматика музикальна» є:

- а) Микола Дилецький;
- б) Максим Березовський;
- в) Дмитро Бортнянський.

39. Перша професійна театральна трупа в Україні «Харківський вільний театр» виникла у:

- а) 1780 р.;
- б) 1789 р.;
- в) 1798 р.

40. Найціннішим досягненням львівського бароко є ансамбль церкви:

- а) Петра і Павла;
- б) Домініканського;
- в) Святого Юра.

41. Першу велику Січ було засновано у:

- а) 50-х р. XVI ст.;

б) 50-х р. XVII ст.;

в) 50-х р. XV ст....

42. Вищою законодавчою владою на Січі був:

а) Військовий суд;

б) Отаман;

в) Козацька рада.

43. Вступ до Києво-Могилянської академії був відкритий для:

а) представників всіх верств суспільства;

б) дітей козацьких родин;

в) представників панівних верств суспільства

44. Історико-літературні твори, які виникли у XVIII ст. називаються:

а) козацькі літописи;

б) життя;

в) биліни.

45. Українське бароко називають:

а) козацьким;

б) елітарним;

в) народним.

46. Найбільшого розквіту українське бароко набуло за часів гетьмана:

а) Богдана Хмельницького;

б) Петра Сагайдачного;

в) Івана Мазепи.

47. Найбільші відомі збірки віршів і байок Г.Сковороди називаються:

а) «Сад божественних пісень», «Байки Харківські»;

б) «Всякому городу нрав і права», «Ой ти, птичко жолтобоко»;

в) «Стоїть явір над водою», «Розговор, называемый алфавит, или букварь мира».

48. Автором «Граматика» виданої у 1619 р., і яка перевидавалась понад 150 років являється:

а) М. Ломоносов;

б) М. Смотрицький;

в) Д. Тупало.

49. Музичним жанром, який зародився в Україні в кін. XVIII ст. на основі народної пісенної творчості була:

а) симфонія;

б) опера;

в) пісня – романс.

50. Одним з перших барокових споруд в Україні (1610 – 1630 р.р.) являється:

а) Домініканський костюл у Львові;

б) костюл Петра і Павла у Львові;

в) Успенський собор Почаївської лаври.

Література

Основна :[12, С.94- 140]; [11, С.295-324]; [9, С.131-144]

Допоміжна:

1. Андрусак М. Гетьман Іван Мазепа як культурний діяч. – К., 1991.

2. Апанович О. Культура козацтва. Деякі аспекти розвитку культури Запорізької Січі // Українська культура. – 1991. - №1.
3. Білецький П.О. Українське мистецтво другої половини XVII – XVIII ст. – К., 1988.
4. Жолтовський П.М. Український живопис XVII – XVIII ст. – К., 1973.
5. Сковорода Григорій: образ мислителя. – К., 1997.
6. Софронова Л.А. Старинный украинский театр. – Москва, 1995.
7. Ушаков Л. Світ українського бароко. – Харків, 1994.
8. Хижняк З.І. Зв'язки козацтва з Києво-Могилянською академією // Запорізьке козацтво в українській історії, культурі та національній самосвідомості: Матеріали міжнародної наукової конференції. – К., Запоріжжя, 1997.

Тема 6. Українська культура XIX ст.

План

1. Історичні умови. Освіта і наука.
2. Особливості літературного процесу.
3. Розвиток мистецтва України в XIX ст.
4. Національні культурні організації і рухи в умовах реакційної урядової політики.

Питання для самоперевірки:

1. Які особливості суспільно-політичного розвитку України в XIX ст. ви можете назвати?
2. У чому виявилось прагнення українців до вкорінення засад національної науки та освіти?
3. Які особливості характерні для розвитку класичної української літератури?
4. У чому виявився творчий геній Т.Г. Шевченка?
5. У чому полягає реалістичний напрям в українській літературі?
6. Що таке класицизм та неокласицизм? Що наближає, а що відрізняє ці стилі? Як вони відобразилися в українській культурі?
7. Які твори української архітектури, скульптури та малярства свідчать про розвиток українського мистецтва у складі Російської та Австро-Угорської імперій?
8. Чому Кирило-Мефодіївське товариство вважалось показником процесу пробудження національної самосвідомості?

Тести

1. В кін. XVIII ст. територія України була:

- а) розділена між двома імперіями;
- б) розділена між трьома імперіями;
- в) незалежна.

2. При Олександрові I в Російській імперії створюється система освіти, яка складалася з:

- а) двох рівнів;
- б) трьох рівнів;

в) чотирьох рівнів.

3. Першим ректором Харківського університету став:

- а) В. Каразін;
- б) П. Гулак-Артемівський;
- в) М. Костомаров.

4. Чернівецький університет було відкрито у:

- а) 1875 р.;
- б) 1865 р.;
- в) 1898 р.

5. Ідею літального апарата для польоту в космос запропонував геніальний український винахідник:

- а) І. Мечніков;
- б) М. Курако;
- в) М. Кибальчич .

6. Засновником українознавства у світовій науці вважається:

- а) М. Драгоманов;
- б) М. Костомаров;
- в) Т. Шевченко.

7. До найвідоміших п'єс Г. Квітки-Основ'яненка відносяться:

- а) «Наталка Полтавка», «Москаль-чарівник»;
- б) «Сватання на Гончарівці», «Шельменко-денщик»;
- в) «Пан та собака», «Богдан».

8. Автором пісні «Я русин був, єсьм і буду» є:

- а) О. Духнович;
- б) І. Базилевич;
- в) А. Добрянський.

9. Перший «Кобзар» Т. Г. Шевченка був виданий у:

- а) 1840 р.;
- б) 1850 р.;
- в) 1845 р..

10. Поетичну драму «Лісова пісня» написала видатна українська письменниця:

- а) Олена Пчілка;
- б) Леся Українка;
- в) Марко Вовчок.

11. Головними центрами театрального життя в Україні в першій половині XIX ст. стали міста:

- а) Київ, Львів;
- б) Харків, Полтава;
- в) Київ, Харків.

12. Спілка художників – реалістів в другій пол. XIX ст. називалася:

- а) «Товариство пересувних художніх виставок»;
- б) «Нова Україна»;
- в) «Живописна Україна».

13. Першу українську оперу написав композитор:

- а) М. Лисенко;
- б) П. Нищинський;
- в) С. Гулак-Артемівський.

14. Демократично-просвітительське літературне угруповання, яке діяло протягом 1833-1837 рр. в Галичині називалося:

- а) «Кирило-Мефодіївське братство»;
- б) «Руська трійця»;
- в) «Громада».

15. Перша в історії України політична національна організація була заснована в:

- а) 1845 р.;
- б) 1840 р.;
- в) 1855 р.

16. В кін. XVIII ст. 80% території України відносилась до:

- а) Речі Посполитої;
- б) Австрійської імперії;
- в) Російської імперії;

17. На Закарпатті у початкових школах на поч. XIX ст. викладалось виключно:

- а) українською мовою;
- б) угорською мовою;
- в) російською мовою.

18. Автором першої граматики української мови «ГраMATика малоросійського нарiччя був:

- а) О. Павловський;
- б) Г. Квітка-Основ'яненко;
- в) П. Гулак-Артемівський.

19. Фундатором сучасної фізичної хімії в Україні став викладач Харківського університету:

- а) І. Мечніков;
- б) М. Курако;
- в) М. Бекетов.

20. На початку XIX ст. у багатьох європейських державах зростає інтерес до:

- а) національної історії;
- б) національної мови;
- в) національної культури.

21. Автором поеми «Енеїда», п'єс «Наталка Полтавка» і «Москаль – чарівник» є:

- а) І. Котляревський;
- б) Г. Квітка-Основ'яненко;
- в) П. Гулак-Артемівський.

22. До найвідоміших повістей Г.Квітки-Основ'яненко відносяться:

- а) «Пан Халаявський», «Маруся», «Конотопська відьма»;
- б) «Енеїда», «Наталка Полтавка», «Москаль-чарівник»;
- в) «Пан та собака», «Богдан», «Полтава».

23. Революційно-демократичний напрям в українській літературі відкрила творчість українського поета:

- а) Г.С. Сковороди;
- б) І.П.Котляревського;
- в) Т.Г.Шевченка.

24. Сатиричні вірші-діалоги, написані С. Руданським називалися:

- а) поеми;
- б) співмовки;
- в) байки.

25. Найкращою збіркою ліричних поезій І.Франка є збірка:

- а) «Зів'яле листя»;
- б) «Вічний революціонер»;
- в) «Каменярі».

26. Першою українською драматичною постановкою в Полтавському любительському театрі була:

- а) «Наталка Полтавка» І. Котляревського;
- б) «Москаль-чарівник» І. Котляревського;
- в) «Енеїда» І. Котляревського.

27. Центральним твором М.Лисенка стала героїко-епічна опера:

- а) «Тарас Бульба»;
- б) «Утоплена»;
- в) «Різдвяна ніч»;

28. Перший політичний журнал «Громада» у Женеві почав випускати провідний український діяч:

- а) М.Драгоманов;
- б) М.Костомаров;
- в) Т.Шевченко.

29. Ганебним кроком політики національного гноблення українського народу, переслідування його культури став виданий у 1876 р. :

- а) циркуляр Валуєва;
- б) Емський акт;
- в) імператорський указ.

30. Перша в історії України політична національна організація називалася:

- а) «Кирило-Мефодіївське братство»;
- б) «Руська трійця»;
- в) «Громада»

31. В кін. XVIII ст. 20% території України відносилась до:

- а) Речі Посполитої;
- б) Австрійської імперії;
- в) Російської імперії;

32. В Росії у 1864 році всі типи шкіл отримали назву:

- а) середні школи;
- б) початкові народні училища;
- в) семирічні школи.

33. Навчання в Харківському університеті у XIX ст. велося:

- а) українською мовою;
- б) угорською мовою.
- в) російською мовою.

34. 17 січня 1805 р. відбулося відкриття університету у:

- а) Харкові;
- б) Полтаві;
- в) Львові.

35. Фундатором школи російських доменників став:

- а) І. Мечніков;
- б) М. Курако;
- в) М. Бекетов.

36. Світову славу М.Грушевський здобув завдяки своїй фундаментальній дослідницькій праці:

- а) «Історія України-Руси»;
- б) «Нариси історії українського народу»;
- в) «Історія української літератури».

37. Першим твором написаним народною мовою в Україні став:

- а) «Наталка Полтавка» І. Котляревського;
- б) «Москаль-чарівник» І. Котляревського;
- в) «Енеїда» І. Котляревського.

38. Невеликі вірші – діалоги на злободенні теми писав український поет XIX ст.:

- а) С. Руданський;
- б) Л. Глібов;
- в) Є. Гребінка.

39. Творцем української соціальної драми в XIX ст. був:

- а) І. Карпенко-Карий;
- б) М. Садовський;
- в) П. Саксаганський.

40. Комедія, яку написав великий знавець української мови М. Старицький називається:

- а) «Не судилося»;
- б) «За двома зайцями»;
- в) «Маскаль-чарівник».

41. Автором першої за змістом української національної опери «Запорожець за Дунаєм» був композитор:

- а) П. Гулак-Артемівський;
- б) М. Вербицький;
- в) М. Лисенко.

42. Картина, яку написав художник-реаліст І. Рєпін називається:

- а) «Весілля в Київській губернії»;
- б) «Жнива»;
- в) «Запорожці пишуть листа турецькому султану».

43. Щодо культурно-історичного процесу Кирило-Мефодіївське товариство визнавало:

- а) рівні права всіх народів;
- б) вільний розвиток мови та національної культури;
- в) всі вище перераховані.

44. Збірка, яку підготували члени «Руської трійці» і надрукували в Угорщині українською мовою називалася:

- а) «Русалка Дністровая»;
- б) «Киевская старина»;
- в) «Зоря Галицька».

45. Термін «хлопомани» означає:

- а) рух, який почався в 60-х роках XIX ст. на Україні;
- б) бажання зблизитись з простим народом;
- в) українські селяни.

46. На поч. XIX ст. в Україні українська мова зберігалася виключно у:

- а) церковній літературі;
- б) народному середовищі;
- в) усній народній творчості;

47. У 1805 р. було відкрито:

- а) Харківський університет;
- б) Київський університет;
- в) Львівський університет.

48. Київський університет було відкрито у:

- а) 1834 р.;
- б) 1865 р.;
- в) 1898 р.

49. Першу вітчизняну бактеріологічну станцію було засновано в:

- а) Києві;
- б) Харкові;
- в) Одесі.

50. Автором знаменитої поеми «Енеїда» є:

- а) Г.С. Сковорода;
- б) І.П.Котляревський;
- в) М.В.Гоголь.

51. Високою художньою майстерністю відзначилися соціально-побутові твори І.Нечуй-Левицького:

- а) «Микола Джеря», «Кайдашева сім'я»;
- б) «Фата моргана», «Коні не винні»;
- в) «Тіні забутих предків», «Подарунок на іменини».

52. Засновником української байки вважають:

- а) Є. Гребінку;
- б) Л.Глібова;
- в) І.Нечуй-Левицького.

53. «Свою Україну любіть, любіть її. Во время люте, в останню тяжкую минуту за неї Господа моліть» - ці слова із твору:

- а) «Заповіт» Т.Г.Шевченка;
- б) «Україна» П.О. Куліша;
- в) «Тарас Бульба» М.В.Гоголя.

54. Історичний роман «Чорна рада» написав письменник:

- а) Т.Шевченко;
- б) І. Франко;
- в) П. Куліш.

55. 18 липня 1863 р. циркуляр – тасмне розпорядження царського уряду, схвалене російським імператором – про заборону української мови видав:

- а) міністр Петро Валуєв;
- б) міністр Дмитро Мілютін;
- в) імператор Олександр II.

56. Перший драматичний твір нової української літератури написаний у XIX ст.. називається:

- а) «Енеїда»;
- б) «Наталка Полтавка»;
- в) «Москаль-чарівник».

57. Основоположником української класичної музики вважається:

- а) П.Гулак-Артемівський;
- б) М.Вербицький;
- в) М.Лисенко.

58. На Закарпатті процес українського культурно-національного відродження започаткував політичний діяч кін. XVIII – поч. XIX ст.:

- а) О.Духнович;
- б) І. Базилівич;
- в) А. Добрянський.

59. Громада, яка складалась із студентів-українців виникла в Києві у:

- а) 1861 р.;
- б) 1860 р.;
- в) 1862 р.

60. Представників руху частини місцевої інтелігенції, представники якої бачило порятунок України у тісному союзі з Росією називали:

- а) «Нардівці»
- б) «Москвофіли»;
- в) «Хлопомани»

61. Передумовою формування української інтелігенції у XIX ст. стали:

- а) розвиток освіти;
- б) імперські накази;
- в) революційні події.

62. Центром української культури у XIX ст. став:

- а) Київський університет;
- б) Львівський університет.

в) Харківський університет;

63. Одеський університет було відкрито у:

а) 1834 р.;

б) 1865 р.;

в) 1898 р.

64. Першу вітчизняну бактеріологічну станцію було засновано вченими:

а) І. Мечніковим і М. Гамалією;

б) М. Бекетовим і М. Курако;

в) Д. Заболотним і В. Високовичем.

65. «Батьком» сучасної української літератури вважають:

а) Г.С. Сковороду;

б) І.П. Котляревського;

в) М.В. Гоголя.

66. Марко Вовчок написала першу соціальну повість в українській літературі:

а) «Інститутка»;

б) «Народні оповідання»;

в) «Пісня».

67. Творчість Т.Г.Шевченка тісно пов'язана з:

а) українською усною народною творчістю;

б) класичною західноєвропейською літературою;

в) античною спадщиною.

68. Ідея слов'янського єднання Т.Г.Шевченко розвив в історичній поемі:

а) «Кавказ»;

б) «Гайдамаки»;

в) «Іван Гус».

69. Соціально-психологічний роман П. Мирного називається:

а) «Хіба ревуть воли як ясла повні?»

б) «Микола Джеря»;

в) «Кайдашева сім'я».

70. Автор понад сорока п'єс, який увійшов в культуру як батько українського театру є:

а) І.Карпенко-Карий;

б) М.Старицький;

в) М.Кропивницький.

71. Драми «Не судилося», «Богдан Хмельницький» написав:

а) П. Саксаганський;

б) М.Старицький;

в) М.Садовський.

72. Співаків з народного середовища, які виконували думи називалися:

а) кобзар;

б) скоморох;

в) вертеп.

73. Перший щомісячний журнал українською мовою заснований провідними діячами громадського руху називався:

- а) «Основа»;
- б) «Народні оповідання»;
- в) «Записки о Южной Руси».

74. Перша «Громада» виникла у:

- а) Петербурзі;
- б) Києві;
- в) Львові.

75. «Наукове товариство ім. Т.Шевченка», яке було засновано у Львові виникло в:

- а) 1892 р.;
- б) 1873 р.;
- в) 1883 р.

Література

Основна: [12, С.141- 215]; [11, С.325-382]; [9, С.154-170; С.178-195]

Допоміжна:

1. Касьянов Г. Українська інтелігенція на рубежі XIX – XX століть. Соціально-політичний портрет. – К., 1993.
2. Кирило-Мефодіївське товариство. Т.1. – К., 1990.
3. Коваленко А.Н. Передвижники и Украина. – К., 1979.
4. Лобановський Б.Б., Говдя П.І. Українське мистецтво другої половини XIX ст .. – початку XX ст .. – К., 1989.
5. Нариси історії української інтелігенції: У 3-х т. – К., 1994.
6. «Руська трійця» в історії суспільно-політичного руху і культури України. – К., 1987.
7. Т.Г. Шевченко і українська національна культура // Матеріали наукового симпозиуму. – Львів, 1990.
8. Федченко П.М. Михайло Драгоманов. Життя і творчість. – К., 1991.
9. Шиш Н.А. Культурно-національне питання на Україні у XIX ст. // український історичний журнал. – 1991. - №3.

Тема 7. Основні етапи розвитку української культури у XX ст.

План

1. Загальні особливості української культури у XX ст.
2. Культура України на початку століття
3. Основні тенденції культурного розвитку в 20-ті р.р.
4. Трагедія української культури у період сталінізму
5. Протиріччя культурного процесу 60-80-х років XX ст..

Питання для самоперевірки:

1. Як змінилося світорозуміння і світовідчуття людини у XX ст?
2. Які особливості культури XX ст. ви можете виділити?
3. Охарактеризувати основні риси боротьби українців на початку XX ст. за політично-національну самостійність і власну культуру. Чому цей рух зазнав тоді тяжку поразку?

4. Назвати досягнення української науки й освіти у ХХ ст. Чи були повністю використані можливості їх розвитку? Якщо ні то чому?
5. Назвати найбільш оригінальні й сильні літературно-творчі особистості України ХХ ст.
6. Описати стан української архітектури, малярства, театрального-музичного мистецтва у ХХ ст.
7. Які риси були притаманні художній культурі тоталітарного суспільства?
8. Навести приклади протистояння митця тоталітарному режиму.
9. Назвати найвидатніших майстрів українського мистецтва ХХ ст. та їх твори.
10. Що характерно для мистецтва авангарду в цілому і для окремих його течій зокреми?
11. На яких філософських та естетичних засадах базується світогляд модернізму?
12. Назвати головні течії художньої культури модернізму?
13. Пояснити сутність терміну «соціалістичний реалізм»
14. У чому полягає диференціація елітарної та масової культури ХХ ст.?
15. Визначити і дати характеристику культурним пам'яткам України ХХ ст.

Тести

1. Авангардизм – це термін для позначення:

- а) загальних новаторських напрямів в художній культурі ХХ ст.;
- б) напрямів у мистецтві ХХ ст., які догматично дотримуються усталених канонів;
- в) кризових явищ у філософії, естетиці, мистецтві та літературі кін. ХІХ – поч. ХХ ст.

2. На початку ХХ ст.. культура України продовжувала розвивати народні демократичні традиції ХІХ ст.:

- а) Так;
- б) Ні;

3. Трьох томну працю «Відродження нації» в 1919 р. написав:

- а) М.Куліш;
- б) І.Кочерга;
- в) В.Винниченко.

4. Український кінематограф з'явився:

- а) на поч. ХХ ст.;
- б) в сер. ХХ ст.;
- в) в кін. ХХ ст.

5. Період творчого злету в українській культурі у 20 –х р. ХХ ст. називають:

- а) «авангардизм»;
- б) «відродження»;
- в) «розстріляне відродження».

6. У 20- х р. ХХ ст. університети були реорганізовані у:

- а) науково – дослідні інститути;
- б) профільні інститути;
- в) професійно – технічні інститути.

7. Прихильники «теорії боротьби двох культур», яка сформувалася в 20-х р. XX ст. відстоювали, що існує:

- а) боротьба між українською і російською культурами;
- б) велика відмінність між українською і російською культурами;
- в) єдність між українською і російською культурами ;

8. Перша літературна організація, яка з'явилась в 1922 році називалась:

- а) «Гарт»;
- б) «Плуг»;
- в) «Просвіта».

9. Автором пам'ятника Т.Г. Шевченку, який був встановлений у Каневі є:

- а) І. Кавалерідзе;
- б) М.Манізер;
- в) П. Костирко.

10. Всесвітню славу О. Довженку принесли фільми:

- а) «Наталка Полтавка», «Запорізька Січ», «Богдан Хмельницький»;
- б) «Звенигора», «Арсенал», «Земля»;
- в) «Тіні забутих предків», «Захар Беркут», «Вавілон XX».

11. Восьмирічна освіта стала обов'язковою в СРСР у:

- а) 1977 р.;
- б) 1959 р.;
- в) 1950 р.

12. Спроба створити життєвий простір за допомогою нової техніки в архітектурі називається:

- а) конструктивізм;
- б) раціоналізм;
- в) реалізм.

13. Вчених письменників, художників, які відзначалися непримиренністю до ідеологічної диктатури влади у другій пол. XX ст. називали:

- а) модерністами;
- б) шестидесятниками;
- в) комуністами.

14. Пісню «Червона рута» написав український композитор:

- а) В.Івасюк;
- б) Н. Яремчук;
- в) В.Зінкевич.

15. Духовна свобода це:

- а) свідомо реалізація людиною своїх ідеалів;
- б) душа, серце й розум народу;
- в) єдність людського роду.

16. Авангард (“avangarde”) в перекладі з французької означає:

- а) дерев'яний коник;
- б) передовий загін;
- в) імперський.

17. На початку ХХ ст... в художній культурі України відбувався пошук нових форм, який виявився в орієнтації на західноєвропейські процеси – «модернізація», «космополітизм» тощо:

- а) Так;
- б) Ні;

18. У 1926-1930 рр. було видано 24 томи творів письменника:

- а) М.Куліша;
- б) І.Кочерги;
- в) В.Винниченка.

19. Перші українські хронікальні фільми були зняті у:

- а) Харкові;
- б) Києві;
- в) Львові.

20. Політика «коренізації» в Україні розпочалася у:

- а) 30 –х р. ХХ ст...;
- б) 20 –х р. ХХ ст...;
- в) 40 –х р. ХХ ст...

21. Ліваяцька течія в літературі отримала назву:

- а) «пролеткульт»;
- б) футуризм;
- в) символізм.

22. Натхненником «теорії боротьби двох культур», яка сформувалася в 20-х р. ХХ ст.. був:

- а) лідер компартії І.Сталін;
- б) лідер компартії Д. Лебідь;
- в) лідер компартії В.Ленін

23. Фундатором українського поетичного кінематографа вважають:

- а) О.П.Довженка;
- б) С.Параджанова;
- в) Ю.Ілленко.

24. Основоположником модерністського напрямку в живописі – «супрематизм» вважають:

- а) Ф.Кричевського;
- б) О.Шовкуненка;
- в) К.Малевича.

25. Головною якістю архітектури ХХ ст...була:

- а) краса;
- б) користь;
- в) міцність.

26. Термін «соціалістичний реалізм» з'явився у:

- а) 1932 р.;
- б) 1922 р.;
- в) 1942 р.

27. Лінію поетичного кіно – імпресіоністичного змалювання реалій життя продовжував кінорежисер:

- а) О.Довженко;
- б) С.Параджанов;
- в) Ю. Ілленко.

28. Восьмирічна освіта стала обов'язковою в СРСР у:

- а) 1957 р.;
- б) 1959 р.;
- в) 1950 р.

29. Члени опозиційного руху, який виник у 60 – 70 – х р.р. XX ст.. головним своїм завданням вважали:

- а) відстоювання прав людини, свободу слова, свободу совісті;
- б) захищати ідеї марксизму – ленінізму;
- в) захищати незалежність України.

30. Серед видатних діячів української культури , які увійшли в історію як «шістдесятники» були:

- а) Іван Драч, Ліна Костенко, Василь Симоненко;
- б) Василь Симоненко, Іван Дзюба, Валентин Мороз;
- в) всі вище названі.

31. Менталітет це:

- а) свідомо реалізація людиною своїх ідеалів;
- б) душа, серце й розум народу;
- в) єдність людського роду.

32. Принциповою особливістю української культури XX ст.. є:

- а) визначальна роль геополітичного чинника;
- б) тісний взаємозв'язок економіки, політики, культури;
- в) визначальна роль політичного чинника.

33. В українській літературі на поч..XX ст.:

- а) не поєднувалися романтизм і неореалізм з футуризмом і символізмом;
- б) поєднувалися романтизм і неореалізм з футуризмом і символізмом;
- в) панував соціалістичний реалізм.

34. Київська музично – драматична школа на поч.. XX ст.. була заснована:

- а) М. Лисенком;
- б) М.Леонтовичем;
- в) Я. Степовим.

35. Першим українським кінооператором і постановником вважають:

- а) О.Олексієнка;
- б) Д.Сахненка;
- в) Я. Степового.

36. Політика «коренізації»в Україні отримала назву:

- а) нова економічна політика;
- б) українізація;
- в) модернізація.

37. Організація футуристів «Аспанфут» сформувалась:

- а) в Харкові у 1922 р.;
- б) в Одесі у 1922 р.;
- в) в Києві у 1922 р.;

38. Прихильники «теорії боротьби двох культур» розглядали українську культуру як:

- а) відсталу;
- б) високохудожню;
- в) низькопробну.

39. Модерністський напрямок в живописі, основоположником якого став К.Малеви́ч називається:

- а) імпресіонізм;
- б) футуризм;
- в) супрематизм.

40.В архітектурі ХХ ст.. переважала:

- а) функціональна якість;
- б) конструктивна якість;
- в) естетична якість.

41. Єдиним правильним методом у літературі і мистецтві в СРСР було проголошено:

- а) реалізм;
- б) комуністичний реалізм;
- в) соціалістичний реалізм.

42. Середня освіта стала обов'язковою в СРСР у:

- а) 1977 р.;
- б) 1959 р.;
- в) 1950 р.

43. У 1990 р. було посмертно реабілітовано і присуджено державну премію ім. Т.Г. Шевченка поету із Донбаса:

- а) М.Вінграновському;
- б) В. Стусу;
- в) В. Симоненку.

44. Пісні «Пісня про рушник», «Пісня про вчительку», «Стежина» написав український композитор:

- а) П. Майборода;
- б) С. Людкевич;
- в) А. Кос-Анатольський.

55.Дисиденство це:

- а) морально-політична опозиція до панівних у суспільстві ідей та цінностей;
- б) ідейно-регулятивний принцип суспільно-політичного розвитку, що базується на існуванні декількох незалежних думок щодо розуміння буття;
- в) сукупність тенденцій, які визначають стан культури суспільства.

56. Загальною закономірністю суспільного розвитку у ХХ ст.. є:

- а) визначальна роль геополітичного чинника;
- б) тісний взаємозв'язок економіки, політики, культури;

в) визначальна роль політичного чинника.

57. Головним теоретиком і фундатором літературного об'єднання футуристів у 1913 р. в Києві був:

- а) М.Семенко;
- б) В.Стефаник;
- в) І. Франко.

58. Перший в Україні пам'ятник Т.Шевченку був споруджений у місті:

- а) Ромни;
- б) Рівне;
- в) Суми.

59. Наукове товариство ім..Т.Г.Шевченка на поч.. ХХ ст.. очолював:

- а) М. Грушевський;
- б) Д. Яворницький;
- в) А. Кримський.

60. Політика «коренізації» в Україні передбачала:

- а) нову економічну політику;
- б) підготовку і виховання кадрів корінної національності;
- в) модернізацію економіки.

61. Організація футуристів «Ком - Космос» сформувалась:

- а) в Харкові у 1922 р.;
- б) в Одесі у 1922 р.;
- в) в Києві у 1922 р.;

62. Вільна Академія Пролетарської Літератури (ВАПЛІТЕ), 1925 – 28 р.р. виступала:

- а) проти примітивізації культури ;
- б) проти російської культури;
- в) проти української культури.

63. На думку Л.Курбаса театр повинен:

- а) формувати життєві принципи людини;
- б) відтворювати життя людей у суспільстві;
- в) критикувати життєві принципи людини.

64. Перший в Україні пам'ятник Т.Шевченку у м. Святогорськ спорудив скульптор:

- а) І. Кавалерідзе;
- б) В. Кричевський;
- в) П. Костирко.

65. Образ «розстріляного відродження» у сучасній публіцистиці і науковій літературі пов'язують із:

- а) Першою світовою війною;
- б) сталінськими масовими репресіями;
- в) громадянською війною.

66. В 1958 р. на Всесвітній виставці в Брюсселі до почесного списку двадцяти кращих фільмів світу всіх часів і народів було включено фільм О.Довженка:

- а) «Звенигород»;

- б) « Земля»;
- в) «Арсенал».

67. Головним наслідком хрущовської «відлиги» (50-60 – ті р.р. XX ст...) стало:

- а) формування генерації молодих українських письменників – «шістдесятників»;
- б) відхід від основних ідеологічних настанов марксизму-ленінізму;
- в) процес реабілітації репресованих діячів більшовицької партії.

68. Широке визнання громадськості отримав фільм режисера С.Параджанова:

- а) «Білий птах з чорною ознакою»;
- б) «Вавілон ХХ»;
- в) «Тіні забутих предків».

69. Соціокультурна ситуація це:

- а) морально-політична опозиція до панівних у суспільстві ідей та цінностей;
- б) ідейно-регулятивний принцип суспільно-політичного розвитку, що базується на існуванні декількох незалежних думок щодо розуміння буття;
- в) сукупність тенденцій, які визначають стан культури суспільства.

70. Остаточне об'єднання українських земель в кордонах УРСР відбулося:

- а) у 1954 р.. коли до складу було включено Крим;
- б) після Другої світової війни;
- в) у 20-х роках ХХ ст.

71. Перше об'єднання футуристів в Україні виникло у:

- а) Харкові;
- б) Києві;
- в) Львові.

72. Київська музично – драматична школа була заснована у:

- а) 1907 р.;
- б) 1902 р.;
- в) 1904 р.

73. Лауреатом Нобелівської премії у 1908 р. став виходець із Харківщини, мікробіолог:

- а) І. Мечников;
- б) П. Еріх;
- в) З. Ваксман.

74. Організатором «Молодого театру» у Києві в 1916 р. став:

- а) Л. Курбас;
- б) М.Садовський;
- в) П. Саксаганський.

75. І. Сікорського вважають основоположником:

- а) важкої авіації;
- б) Товариства повітроплавання;
- в) Наукового товариства ім. Т.Шевченка.

76. У 1934 р. для всього СРСР була введена обов'язковою:

- а) семирічна освіта ;
- б) початкова освіта;
- в) середня освіта.

77. Організація футуристів «Юголіф» сформувалась:

- а) в Харкові у 1922 р.;
- б) в Одесі у 1922 р.;
- в) в Києві у 1922 р.;

78. Початок «українському поетичному кінематографу» поклали фільми:

- а) О.П.Довженка;
- б) С.Параджанова;
- в) Ю.Ілленко.

79. Друга половина 20-х років стала піком популярності українського живописця-монументаліста і педагога :

- а) М.Бойчука;
- б) А.Іванова;
- в) К.Гвоздика.

80. У восні роки одним із головних жанрів літератури став:

- а) ліричний;
- б) публіцистичний;
- в) епістолярний.

81. Шевченківською премією відзначений роман Ліни Костенко:

- а) «Проміння землі»;
- б) «Мандрівне серце»;
- в) «Маруся Чурай».

82. Методи зварювання і різання електронним променем були розроблені вченими:

- а) Київського Інституту електрозварювання ім.Є.Б.Патона;
- б) Київського Інституту надтвердих матеріалів;
- в) Харківського відділення АН України.

83. Автором фільму «Білий птах з чорною ознакою» є український режисер:

- а) Ю.Ілленко;
- б) С. Параджанов;
- в) О.Довженко.

84. Плюралізм це:

- а) морально-політична опозиція до панівних у суспільстві ідей та цінностей;
- б) ідейно-регулятивний принцип суспільно-політичного розвитку, що базується на існуванні декількох незалежних думок щодо розуміння буття;
- в) сукупність тенденцій, які визначають стан культури суспільства.

Література

Основна: [12, С.216- 288]; [11, С.383-437]; [9, С.195-202; С.213-228; С.236-268; С.277- 294]

Допоміжна:

1. Дорошук Ніна. Культурна діяльність українства між двома революціями (1907-1917 рр.) // Київська старовина. – 2000. - №2.
2. З порога смерті. Письменники України – жертви сталінських репресій // Упорядник О.Г. Мусієнко. – Вип.1. – К., 1991.

3. Зубалій О.Д., Рященко Д.С. Освітній рух в Україні у добу національно-державного відродження (1917-1920 рр.) // Український історичний журнал. – 1998. - №3.
4. Ісаєвич Я.Д. Україна давня і нова: народ, релігія, культура. – Львів, 1996.
5. Касьянов Г.В. Українська інтелігенція 1920-х –30 –х років: соціальний портрет та історична доля. – К., 1992.
6. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960-80-х років. – К., 1995.
7. Кручек О.А. Становлення державної політики УРСР у галузі національної культури. – К., 1996.
8. Осташко Т.С. З історії літературно-мистецького життя в Україні за часів Центральної Ради // Український історичний журнал. – 1998. - №3.
9. Чоповський В. Українська інтелігенція в національно-визвольному русі на Західній Україні (1918-1939). – Львів, 1993.
10. Юрчук В.І. Культурне життя в Україні у повоєнні роки: світло й тіні. – К., 1995.

Тема 8. Досягнення і проблеми культури незалежної України.

План

1. Новий статус національної культури.
2. Зміни в сфері освіти. Українська наука.
3. Елітарна та масова культура.
4. Культурний простір та зв'язки.
5. Загальні риси сучасної української культури.

Питання для самоперевірки:

1. Які проблеми і які перспективи на вашу думку, існують у суспільно-правовому житті незалежної України?
2. Які риси носить нова соціальна реальність?
3. Які перспективи має українська культура в новій соціальній реальності?
4. Які зміни відбулися в освіті, науці, релігійному житті?
5. Хто з сучасних письменників справив на вас найбільше враження?
6. Хто з сучасних авторів літературних творів найбільш реалістично описує сучасну українську реальність?
7. Які твори і яких авторів сучасного мистецтва найбільше вас вразили і чому?
8. Яку роль в житті сучасного суспільства має відігравати молодь?
9. Які перспективи має молодь в сучасному конкурентному суспільстві?
11. Показати головні відмінності між модернізмом та постмодернізмом.
16. Висловити власне розуміння перспектив розвитку сучасної української культури.

Тести

1. Людина-споживач пропагандистських штампів постає в :

- а) абстракціонізм;
- б) абсурдизм;
- в) поп-арті;
- г) соц-арті.

2. Плюралістична модель світу відповідає культурі :

- а) постмодернізму;
- б) бароко;
- в) просвітництва;
- г) модернізму.

3. Позначте дату події, що її стосується цей опис: «Відповідно до конституції Української СРС державною мовою Української Радянської Республіки є українська мова»:

- а) 1985 р.;
- б) 1986 р.;
- в) 1989 р.;
- г) 1991 р.

4. В якому році створено Товариство української мови імені Т. Шевченка та Народний Рух?

- а) 1980 р.;
- б) 1991 р.;
- в) 1984 р.;
- г) 1988 р.

5. Постімпресіонізм характерний для :

- а) суб'єктивізму;
- б) об'єктивізму;
- в) міфотворчості;
- г) ірраціоналізму.

6. Деканонізація традиційних цінностей, фрагментарність, іронізм, змішування високих і низьких жанрів – характерні риси :

- а) модерну;
- б) класицизму;
- в) постмодернізму;
- г) барокко.

7. Визначте назви молодіжних фестивалів, що декларують епоху постмодерну ?

- а) «Червона рута»;
- б) «Молодість»;
- в) «Орфей»;
- г) «Старе місто».

8. Для Української культури поч. ХХІ ст. характерний:

- а) постмодернізм;
- б) бароко;
- в) реалізм;
- г) модерн.

9. Вкажіть відомих українських літераторів, що працюють в постмодернізмі :

- а) П. Загребельний;
- б) Л. Костенко;
- в) Ю. Андрухович;
- г) Д. Павличко.

10. Вкажіть назву театрального фестивалю, що проводиться у Львові і має міжнародне визнання:

- а) «Чорноморські ігри»;
- б) «Золоті литаври»;
- в) «Золотий лев»;
- г) «Молодість».

11. Назвіть відомих сучасних письменників:

- а) І Вишенський, І. Франко;
- б) О. Олесь, М. Зеров;
- в) С. Жадан, Ю. Андрухович.

12. Юрій Андрухович є автором романів:

- а) «Сталінка»;
- б) «Московіада»;
- в) «Мальва-Ланда».

13. Назвіть відомих українських оперних співаків поч. ХХІ ст.

- а) Д. Гнатюк, А. Солов'яненко, Є Мірошніченко;
- б) А. Роговцева, В. Добровольський, Н. Ужвій;
- в) В. Лук'янець, В. Гришко, Л. Монастирська.

14. Державну національну програму «Освіта (Україна ХХІ сторіччя)» було прийнято у:

- а) листопаді 1993 р.;
- б) жовтні 1999р.;
- в) січні 2001 р.

15. Академія наук отримала статус Національної (НАН України)у:

- а) 1993 р.;
- б) 1994 р.;
- в) 1996 р.

16. Університету « Києво-Могилянська академія»було надано статус Національний у:

- а) 1993 р.;
- б) 1994 р.;
- в) 1997 р.

17. До провідних мистецьких колективів України належать ансамблі пісні і танцю імені:

- а) П. Вірського;
- б) П. Верьовки;
- в) І. Козловського.

18. У незалежній Україні регулярно проходять міжнародні музичні конкурси:

- а) імені В. Горовця (Київ) ;
- б) імені С. Людкевича (Львів) ;
- в) « Євробачення».

19. Яка короткометражна стрічка українських режисерів здобула у травні 2005 року найвищу нагороду Канського фестивалю – «Золота пальмова гілка»:

- а) «Голод 33»(режисер О. Янчук) ;

б) «Астетичний синдром»(режисер К. Муратова) ;

в) «Подорожні »(режисер І. Стрембицький.

20. Творчістю яких народних майстрів по праву пишається Україна:

а) П. Власенко, М. Приймаченко, Ф. Панка;

б) С. Миронової, Т. Пата, У. Сколозdra;

в) М. Приймаченко, І. Марчука, І-В. Задорожного.

20. Вкажіть художника, який гідно представляє українське сучасне мистецтво на міжнародній арені :

а) Сергій Васильківський;

б) Григорій Нарбут;

в) Іван Марчук;

г) Іванка .Падалка.

21. Хто з українських сучасних художників включений до британського рейтингу «100 геніїв сучасності»:

а) Петро Бевза;

б) Іван Марчук;

в) Владислав Єрко;

г) Тетяна Яблонська.

22. Яка серед наведених картинних галерей є приватною:

а) Музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків;

б) Пінчук Арт Центр;

в) Київський музей російського мистецтва.

23. Автором унікальної живописної техніки пльонтанізм є:

а) Кость Лавро;

б) Іван Марчук;

в) Тетяна Яблонська;

21. Хто з нижче вказаних співаків був активним учасником «Революції гідності»:

а) С.Лобода;

б) Т.Повалій;

в) .Р.Лижичко.

22. На базі якого закладу проводяться міжнародні конкурси співаків ім. Соломії Крушельницької:

а) Львівський державний театр опери та балету;

б) Національна опера України;

в) Одеський оперний театр.

23. Засновником українського біг-біту й одночасно фолк-року був музичний гурт

а) «Воплі Відоплясова»;

б) «Океан Ельзи»;

в) «Брати Гадюкіни».

24. Назвіть лідера музичного гурту «Воплі Відоплясова»:

а) Олег Скрипка;

б) Святослав Вакарчук;

в) Сашко Положинський.

25. Назвіть лідера музичного гурту «Скрябін»:

- а) Олег Скрипка;
- б) Андрій Кузьменко;
- в) Святослав Вакарчук.

26. Назвіть лідера музичного гурту «Океан Ельзи»:

- а) Олег Скрипка;
- б) Андрій Кузьменко;
- в) Святослав Вакарчук.

27. Володимир Тихий режисер фільму:

- а) «Зима, що нас змінила»;
- б) «Племя»;
- в) «У тумані».

28. Сергій Лозниця режисер фільму:

- а) «Зима, що нас змінила»;
- б) «Майдан»;
- в) «Племя».

29. Мирослав Слабошпицький режисер фільму:

- а) «Зима, що нас змінила»;
- б) «Майдан»;
- в) «Племя».

30. Вкажіть які українські пам'ятки культури внесені у список ЮНЕСКО як загальнолюдські культурні надбання:

- а) Андріївська церква;
- б) гончарні вироби Трипільської культури;
- в) Софія Київська;
- г) Києво-Печерська лавра.

Література

Основна: [12, С.274 - 286]; [11, С.430 - 435]; [9, С. С.297- 320]

Допоміжна:

1. Денисенко Г. Проблеми збереження пам'яток історії та культури в незалежній Україні. – Незалежність України. – 1997.
2. Культурне відродження в Україні. - К., 1993.
3. Міщур Т.Л. Українська культура в новій соціальній реальності. // Зб. Наукових праць науково-практичної конференції «Трансформація суспільно-політичних процесів в Україні воєнного та післявоєнного періоду». – Мукачєво, 2011., - С. 115- 120.
4. Національна культура в сучасній Україні. – К., 1995.
5. Остапенко Е. Культура періоду реформування. – К., 1997.
6. Стан культурної сфери та культурної політики в Україні (Аналітичний огляд). – К., 1995.
7. Цивілізація. Под ред. М.А. Барг. Вып. 1 и 2.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

1. Творче завдання: створити папку-інформацію про творчість одного з видатних діячів української культури, або пам'ятку української культури за планом: коротка характеристика епохи; коротка біографія митця; творча діяльність; наочні матеріали і ілюстрації.

2. Написати та захистити реферат

Тематика рефератів

Тема 1. Історія української культури як навчальна дисципліна.

1. Духовна культура як спосіб самореалізації людини.
2. Культура естетичних почуттів.
3. Культура мовлення у спілкуванні українців.
4. Культура як духовний феномен національного відродження.
5. Культура, творчість і національна свідомість.
6. Культурне значення національних ідей.
7. Ментальність як феномен культури.

Тема 2. Історичні умови виникнення та джерела формування української культури.

1. Етнос як носій культури.
2. Міфологія східних слов'ян, обряди і свята.
3. Велесова книга.
4. Скфська культура та її особливості.

Тема 3. Культура Київської Русі та Галицько – Волинського князівства.

1. Вплив візантійської художньої культури на художню традицію в древній Україні.
2. Давньоукраїнські літературні пам'ятки – культурні цінності пращурів.
3. Культура Київської Русі у світовому контексті.
4. Іконопис: історія та сучасність.
5. Культурознавчий аналіз найдавніших пам'яток писемності Київської Русі.
6. Літописи — культурний скарб предків.

Тема 4. Ренесанс як явище в українській культурі (XIV – XVI ст.)

1. Художньо-естетичні течії в мистецтві України XVI ст.
2. Художньо-естетичні течії в мистецтві України XVII ст.
3. Братські школи як осередки знань і національного духу.
4. Гуманістична думка в Україні.
5. Культурно-освітні центри в Україні.
6. Культурознавчий аспект видавничої справи в Україні.

Тема 5. Феномен українського бароко (XVII – XVIII ст.)

1. Художньо-естетичні течії в мистецтві України XVIII ст.
2. Києво-Могилянська академія як науково-культурний центр.
3. Культура та духовні засади козацтва.

4. Іван Мазепа як культурний діяч.
5. Наукові знання і книгодрукування в період Гетьманщини.
6. Музичне мистецтво у XVIII ст .

Тема 6. Українська культура XIX ст.

1. Художньо-естетичні течії в мистецтві України XIX ст.
2. «Енеїда» І.Когляревського — символ загальноукраїнського відродження й етнокультурної єдності.
3. Класицизм в українській культурі.
4. Музична культура в Україні (XIX – XX ст.).
5. Університети – осередки української культури XIX ст .
6. Український романтизм як чинник національного відродження в XIX ст .

Тема 7. Основні етапи розвитку української культури у XX ст.

1. Формажно-стадійні концепції культури останніх десятиліть.
2. Художньо-естетичні течії в мистецтві України XX ст.
3. Міська культура як чинник свободи.
4. Культура в тоталітарному суспільстві.
5. Модерн в українській культурі.

Тема 8. Досягнення і проблеми культури незалежної України.

1. Авангардистський живопис в Україні.
2. Індивідуальність як феномен культури.
3. Мистецькі здобутки українців-емігрантів.
4. Культура в контексті міжнародних зв'язків України.
5. Культурні контакти : Україна — Європа.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ

Підготовкою реферату вважають написання певного тексту, пов'язаного як із індивідуальною роботою студентів, так і з аналізом додаткової літератури, а також виступ на основі цього тексту на семінарі. Щоб реферат був змістовним, необхідно приділити увагу добору матеріалу. А для цього рекомендується використати не одне джерело, а декілька. Перш за все потрібно з'ясувати, яка існує література з теми реферату, скласти її список. Користуючись різними каталогами (алфавітним, систематичним, тематичним), бібліографічними виданнями, довідковою літературою.

Структура та обсяг реферату, особливості викладу матеріалу Реферат, як і доповідь, включає в свою структуру три частини: вступ, основну частину і висновок.

Вступ. Цей компонент не потребує цитувань (хоч вони допускаються), великої кількості абстрактних розмірковувань і великого обсягу. Обов'язково виділити предмет опису, обґрунтувати тему, яку висвітлюєте в рефераті, вказавши на науковців, які працювали над даним питанням, назвати їх праці. Це треба робити чітко і логічно, щоб обсяг вступу не перевищував 15 % від обсягу роботи (1 сторінка).

Основна частина. Тут немає особливих регламентацій. Головне, щоб написати реферат самостійно. Сміливо використовуйте цитати як для підтвердження, так і для спростування. Цитований матеріал в основній частині, незалежно від форми цитування — дослівного (в лапках), світоглядно-змістового (своїми словами з зазначенням авторства матеріалу, який використовується), не повинен перевершувати 30 % реферату. Загальний обсяг основної частини становить приблизно 7-8 сторінок.

Висновки. Це — підсумок реферату. Тут потрібна чіткість, точність, лаконічність. Формулюються основні висновки із всього сказаного, вказуються питання, які вдалося висвітлити більш-менш повно, та ті, які потребують подальшої роботи. Жодних цитат, припущень, розмірковувань. Конкретні висновки можна нумерувати.

Список використаної літератури.

Укладається за алфавітним порядком. Наприклад:

1. Бокань В. Історія культури України: Навч. посіб. – Київ: МАУП, 2001.
2. Войтович В. Українська міфологія. – Київ: Либідь, 2002.
3. Греченко В. Історія світової та української культури: Підручник. / За ред. з. Греченко В. – Київ: Літера, 2000.

Обсяг реферату: 10-12 с. (формат А4).

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1. Предмет і завдання «Історії української культури».
2. Сутність культури її структура та функції.
3. Співвідношення культури і цивілізації.
4. Українська культура в контексті світової культури.
5. Періодизація історико-культурного процесу в Україні.
6. Архаїчні культури на території України. Трипільська культура та її здобутки.
7. Скіфська культура.
8. Антична епоха в українському контексті.
9. Слов'янська доба в дохристиянській культурі українських земель.
10. Соціально-економічні та історичні умови виникнення держави Київська Русь.
11. Прийняття християнства – рушій нового культурного процесу в Київській Русі..
12. Розвиток писемності та освіти в Київській Русі.
13. Давньоруська література та літописання.
14. Розвиток архітектури, живопису, декоративно-прикладного мистецтва та музики в Київській Русі.
15. Соціокультурні процеси та мистецькі здобутки Галицько – Волинського князівства.
16. Суспільно-політичні та історичні обставини розвитку української культури литовсько-польської доби..
17. Розвиток освіти та наукових знань в литовсько-польську добу.. Українські гуманісти.
18. Церковні братства, братські школи та їх культурно-просвітницька діяльність.

19. Полемічна література України XIV – XVII ст .
20. Перші книгодрукарні слов'ян.
21. Архітектура і образотворче мистецтво України литовсько-польської доби. Ренесансні впливи.
22. Козацтво як явище історії та культури України.
23. Феномен бароко в українській культурі.
24. Внесок Києво-Могилянської академії в українську культуру.
25. Г.С.Сковорода – український філософ, гуманіст, поет, педагог.
26. Література та мистецтво в Україні XVIII ст.
27. Історичні умови розвитку української культури в XIX ст .
28. Розвиток освіта і науки в Україні в XIX ст.
29. Особливості літературного процесу в XIX ст.
30. Розвиток художньої культури України в XIX ст .
31. Т.Г.Шевченко і українська культура.
32. Національні культурні організації і рухи в умовах реакційної урядової політики в XIX ст .
33. Загальні особливості української культури у XX ст .
34. Культура України на початку XX ст .
35. Основні тенденції культурного розвитку в 20-ті р.р.XX ст .
36. Трагедія української культури у період сталінізму
37. Протириччя культурного процесу 60-80-х років XX ст .
38. Досягнення і проблеми культури незалежної України.
39. Глобальні проблеми сучасності та культури.
40. Масова культура.

КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ СТУДЕНТІВ

Оцінка “зараховано” (90-100, А, високий, творчий рівень компетентності) – студент опрацював основну і додаткову літературу, виявив глибоке і всебічне знання програмового матеріалу, вільно оперує теоретичним матеріалом, вміє працювати з джерелами, виконав індивідуальне завдання, вміє творчо використовувати набуті знання, обґрунтовує свою думку.

Оцінка “зараховано” (82-89, В достатній, конструктивно – варіативний рівень компетентності) – студент опрацював основну і частково додаткову літературу, виявив глибоке і всебічне знання програмового матеріалу, вільно оперує теоретичним матеріалом, вміє працювати з джерелами, виконав індивідуальне завдання, вміє творчо використовувати набуті знання, обґрунтовує свою думку.

Оцінка “зараховано” (75-81, С достатній, конструктивно – варіативний рівень компетентності) – студент опрацював основну і знайомий з додатковою літературою, виявив достатнє знання програмового матеріалу, оперує теоретичним матеріалом, вміє працювати з джерелами, творчо використовувати набуті знання, але не в повному обсязі виконав індивідуальне завдання.

Оцінка “зараховано” (69-74, D середній, репродуктивний рівень компетентності) – студент опрацював основну і знайомий з додатковою

літературою, виявив достатнє знання програмового матеріалу, але не в повному обсязі виконав індивідуальне завдання.

Оцінка “зараховано” (60-68, E середній, репродуктивний рівень компетентності) – студент знайомий з основною літературою, виявив посередні знання основного програмового матеріалу; розуміє зміст основних понять і категорій дисципліни, але не виконав індивідуальне завдання.

Оцінка “не зараховано” (35-59, FX низький, рецептивно – продуктивний рівень компетентності) – студент виконав основні види робіт, передбачені робочою програмою, але продемонстрував прогалини в знанні основного програмового матеріалу, недостатньо оперує категоріями та фактичним матеріалом дисципліни.

Оцінка “не зараховано” (0-34, F низький, рецептивно – продуктивний рівень компетентності) – студент не виконав всі основні види робіт, передбачені робочою програмою, виявив незнання основного програмового матеріалу, зовсім не володіє категоріями та фактичним матеріалом дисципліни.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Інтервальна шкала	Сума балів	Оцінка ECTS	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
				Диф. Заліку
4,51-5,00	90-100	A	Високий (творчий)	зараховано
4,01-4,50	82-89	B	Достатній (конструктивно-варіативний)	
3,51-4,00	75-81	C		
3,16-3,50	69-74	D	Середній (репродуктивний)	
2,51-3,15	60-68	E		
1,51-2,50	35-59	FX	Низький (рецептивно-продуктивний)	не зараховано з можливістю повторного складання
0,00-1,50	0-34	F		не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ІНФОРМАЦІЙНО – МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Література

1. Бокань В. Історія культури України. Навч. посіб. - Київ: МАУП, 2001.
2. Бокань В.А. Історія культури України. Навчальний посібник. - Київ: МАУП
3. Войтович В. Українська міфологія. - Київ: Либідь, 2002.
4. Готтенрот Ф. Иллюстрированная история материальной культуры. Одежда, оружие, предметы труда и домашнего обихода от древних до новых времен. - Москва, Санкт-Петербург: АСТ, Полигон, 2001.
5. Греченко В. Історія світової та української культури: Підручник. / За ред. Греченко В. - Київ: Літера, 2000.
6. Гуревич П.С. Культурология: Учебник для студентов вузов. - Москва: Гардарики
7. Історія української культури у п'яти томах. Том 1: Історія культури давнього населення України. / За ред. Толочко П.П. - Київ: Наукова Думка, 2001.
8. Історія української культури у п'яти томах. Том 2: українська культура XIII - першої половини XVII століть. / За ред. Ісаєвича Я.Д. - Київ: Наукова Думка, 2001
9. Історія української та зарубіжної культури: Навч. посіб. / За ред. Клапчука С.М, Остафійчука В.Ф. - Київ: Вища школа, 2000.- 326 с.
10. Козира С. Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник. - Київ: Здоров'я, 2001.
11. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник. Дopusнено Міністерством освіти і науки України для студентів вузів. - Київ: ЦУЛ, 2002.
12. Кордон М.В. Історія української культури: навч. посіб. – Львів: Магнолія 2006, 2011. – 336 с.
13. Крип'якевич І. Історія української культури./ За ред. Крип'якевича І. - Київ: Либідь, 1999.
14. Крип'якевич І. Історія української культури ./ За ред. Крип'якевича І. - Київ: Либідь, 2000.- 656 с.
15. Культурология: Навчальний посібник. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України./ За ред. Пічі В.М. - Львів: Магнолія плюс, 2003.
16. Левчук Л.І. Історія світової культури: Навчальний посібник ./ За ред. Левчук Л.І. - Київ: Либідь, 2000.
17. Лобас В.А. Українська і зарубіжна культура: Навч. посіб. - Київ: МАУП
18. Лозовий В. Основи художньої культури: Частина I: Теорія та історія світової художньої культури: Навч. посіб. для студ. гуман. фак-ів вузів. / За ред. Лозового В. - Харків: Основа, 1999.
19. Лозовий В.О. Основи художньої культури: Частина 2: Теорія та історія художньої культури: Навч. посіб. для вузів. / За ред. Лозового В.О. - Харків: Основа,
20. Меднікова Г.С. Українська і зарубіжна культура XX століття: Навчальний посібник. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України. - К.: Знання, 2002.
21. Орос О. Грушівський монастир і початки кириличного слов'янського

- книгодрукування: штрихи з історії українського друкарства. - Ужгород: Закарпаття
22. Павленко Ю. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства: Навчальний посібник. - Київ: Либідь, 2001.
  23. Подольська Є.А. Культурологія: Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вузів. /Лихвар В.Д., Іванова К.А. - Київ: ЦНП, 2003.
  24. Уманцев Ф.С. Мистецтво давньої України: Історичний нарис. - Київ: Либідь
  25. Хоггарт Р. Оксфордская иллюстрированная энциклопедия в 9-ти томах. Том 7: Народы и культуры. - Москва: ИНФРА-М, 2000.
  26. Хоменко В.Я. Українська і світова культура: Підручник. - Київ: Україна
  27. Чорненький Я. Українська та зарубіжна культура: теорія, практика, самостійна робота: Навчальний посібник. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України. - Львів: НЕДУАД, 2002.
  28. Шаров Ш. Сто видатних імен України. - Київ: Альтернативи, 1999.
  29. Шевнюк О.Л. Українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. для студ. вузів. -Київ: Знання-Прес, 2002.
  30. Шейко В.М. Історія української художньої культури: Підручник для студентів вузів мистецтва та культури. / За ред. Шейко В.М., Гаврюшенко В.А., Кравченко О.В.. -Харків: ХДАК, 1999.

Методичне забезпечення дисципліни

1. Капітан Л.І. Опорні конспекти лекцій з дисципліни «Історія України».
2. Кухарчук О.С. «Історія української культури» опорний конспект лекцій з дисципліни для студентів денної та заочної форм навчання всіх спеціальностей / О.С. Кухарчук.– М.: МДУ.– 2012.– 138 с.
3. Кухарчук О.С. Матеріали для самостійної роботи студентів.
4. Міщур Т. Л. Тестові завдання з курсу «Історія української культури» для студентів денної та заочної форми навчання /Т.Л. Міщур.– М.: МДУ.– 2011.– 6 с.
5. Міщур Т.Л. Історія української культури. Методичні рекомендації для організації самостійної роботи студентів. / Мукачєво:МДУ:-2011.- 46 с.
6. Олійник В.В., Кухарчук О.С. Завдання для поточного і модульного контролю з дисципліни «Історія української культури» для студентів денної форми навчання / В. В. Олійник, О. С. Кухарчук.– Мукачєво: МДУ.– 2015.– 43 с.

Інформаційні ресурси

1. Висоцький О.Ю. Історія української культури/ навчальний посібник. — Дніпропетровськ: НМетАУ, 2009. — 130 с. — Режим доступу : http://botanichik.at.ua/publ/uchebniki_pidruchniki/istorija_ukrajinskoji_kulturi/visockij_o_

ju_istorija_ukrajinskoji_kulturi_navchalnij_posibnik_dnipropetrovsk_nmetau_2009_130_c/147-1-0-355

2. Дроздова О. В. Історія української культури : Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни студентами І курсу. – Полтава, 2010. – 145 с. – Режим доступу :

http://umsa.edu.ua/lecture/philosophy/kaf_philosofdrozdovbook.pdf

3. Шейко В. м. , Тишевська Л. Г. Історія української культури Навч. посібник / Наук. Ред.. В. М. Шейко. . – К.: Кондор, 2006.– 264 с.– Режим доступу :[http://www.google.com.ua/url?](http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CBwQFjAA&url=http%3A%2F%2Ffrivneosvita.org.ua%2Fmethod_kabinet%2Fbiblioteka.php)

[sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CBwQFjAA&url=http%3A%2F%2Ffrivneosvita.org.ua%2Fmethod_kabinet%2Fbiblioteka.php](http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CBwQFjAA&url=http%3A%2F%2Ffrivneosvita.org.ua%2Fmethod_kabinet%2Fbiblioteka.php)

Навчально-методичне видання

ІСТОРИЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Методичні вказівки для організації семінарських занять
Укладачі: Т. Л. Міщур, В. В. Олійник

Тираж 10 пр.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 4916 від 16.06.2015 р.

Редакційно-видавничий відділ МДУ,
89600 м. Мукачево, вул. Ужгородська.

Для нотаток